

всеукраїнська загально-політична і літературно-художня газета

КРИМСЬКА СВІТЛЯЩА

<http://svitlytsia.crimea.ua>

№ 48 (1777)

П'ятниця, 29 листопада 2013 р.

Видавється з 31 грудня 1992 р.

Ціна договірна

У СІМФЕРОПОЛІ МІТИНГУВАЛИ ЗА І ПРОТИ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

ПРО «МАЙДАН
ПО-СЕВАСТОПОЛЬСЬКИ»
ЧИТАЙТЕ НА 4-й СТОР.

У Сімферополі на центральному майдані ім. Леніна в неділю одночасно тривали два мітинги — за і проти підписання Україною Угоди про асоціацію з Європейським Союзом. Обидві масові акції завершилися без інцидентів.

У мітингу «За стабільність і процвітання. Кримчани — за розвиток торговельних відносин із Російською Федерацією», організованому президентом Верховної Ради Криму і Кримською республіканською організацією Партиї регіонів, взяло участь від 2 до 3 тисяч осіб, переважно бюджетників із Сімферополя і навколоїнших регіонів.

Спершу перед учасниками

акції виступали художні колективи Сімферополя, потім — керівники парламенту автономії та активісти-регіонали. Зокрема, голова Верховної Ради Криму Володимир Константинов заявив, що вище керівництво України ухвалило рішення, яке відповідає бажанням переважної більшості кримчан.

Він додав, що кримчани не хочуть іздти до своїх рідних і близьких у Росію за закордонними паспортами і візами. «Ми розуміємо і підтримуємо рішучу відмову наших лідерів від того, щоб жертвувати традиційними зв'язками з Росією в обмін на зближення з Європейсь-

(Продовження
на 2-й стор.)

ким Союзом. Такий підхід не відповідає національним інтересам нашої країни», — заявив Володимир Константинов.

Одночасно з мітингом про-

ти Європейського курсу на

протилежному боці майдану

під стінами Ради міністрів

Криму зібралися близько 300

прихильників укладення асо-

ціації з Євросоюзом. Органі-

затори акції сказали, що пра-

во-хоронці спершу перешкод-

жали їхньому мирному зі-

бранию під назвою «Я оби-

рюю ЄС!», хоча вони перши-

ми подали заявку на його

проведення.

**Віктор ЯНУКОВИЧ: «Я АПЛОДОЮ ТИМ, ХТО ВИЙШОВ НА МАЙДАН
ЗА ЄВРОПЕЙСЬКУ ІНТЕГРАЦІЮ»**
**ЗВЕРНЕННЯ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ Віктора ЯНУКОВИЧА
ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ЧИТАЙТЕ НА 2-й СТОР.**

ОТАК
ЖИВЕМО...

У ПОШУКАХ СПРАВЕДЛИВОСТІ

Вже понад місяць жодна аналітична передача на жодному телеканалі не обходиться без обговорення закону, який дозволить ув'язненим лікуватися за кордоном — на цьому сфокусовано все життя країни. Тож не дивно, що і програми новин розпочинаються не з чогось іншого. А закінчуються вони здебільшого показом маленьких дітей, хворих на рак, в масках і без масок, поголених і ні, позаду у яких операції і виснажливі курси хіміотерапії, а попереду — єдиний шанс вижити — це пройти лікування в одній із закордонних клінік, яка дала згоду спробувати зберегти маленькі життя. Та звертаються туди батьки дітей, як правило, вже тоді, коли згасає остання надія, бо для закордонного лікування потребні непідйомні для пересічних українців грошові суми, які доводиться збирати усім світом.

А ось ув'язнені, виявляється, дозволили собі усе це можуть, бо заробили, заслужили, оскільки живуть в якісь іншій, найгуман-

нішій на планеті державі. Тільки не подумайте, що це стосується всіх. На прикладі колишнього Прем'єр-міністра Юлії Тимошенко європівці вирішили показати світові, що в Україні покінчено з вибірковим правосуддям (а також «лівосуддям»), а ще кілька відповідних законів — і у нас запанує справедливість.

Нинішній гость «Кримської світлиці» — далеко не олігарх, хоча і живе на Південному узбережжі Криму, в Алушті, і з десятма ножовими пораненнями лікуватися за кордоном йому ніхто не пропонував. Та й коли з'ясувалося, з чиєї вини сталася трагедія, не забажали його лікувати і в рідному місті: зробили операцію, позашивали рані, вставили дренажі і відправили на сьомий день додому. Дарма, що ножові ударі прийшлися на шию, голову (зокрема у скроню), обличчя та на інші життєво важливі частини тіла. Костянтина Олексійовича Пастухова (так звати потерпілого), що стікав кров'ю і кілька

разів дорогою непритомнів, у медичний заклад було доставлено «Швидко», а його нападник, Артем Г., у якого було зафіксовано лише поріз мізинця, пішов додому пішки. Подібні порізи не в дивину жодній господарці, якій доводилося шинкувати капусту, а він же «шинкував» живу людину, яка при цьому чинила спротив. І якби К. Пастухов не був майстром спорту з боротьби, на його житті, ймовірно, було б поставлено криваву крапку.

Та, як не дивно, за кілька днів Артем Г. зі своїм порізаним мізинцем опиняється в травматології. Його праву руку, якою завдавав ударів, уже було загіпсовано до ліктя, а експертиза відшукала на ній кілька різаних ран ще й передлом фаланги мізинця. Щоб такі ушкодження можна було кваліфікувати як середнього ступеня тяжкості, молодика тримали в лікарні 24 доби, тобто понад необхідний 21 день. Амбулаторне лікування Костянтина Пастухова тривало недовго, а 6 днів, проведених в лікарні,

К. Пастухов

зівданіх ран не стала фатальною.

А тепер ще раз про вибіркове правосуддя, і навіть не вибіркове, а коли просто заздалегідь призначається винний і всі державні інституції працюють на те, щоб все було «пучком». Потерпілим, згідно з медичними висновками, стає... Артем Г. Не беруться до уваги і самі обставини здійснення злочину, який відбувається в під'їзді будинку, де живе Костянтин Пастухов, на дві-якому поверсі біля дверей його квартири. Чому там опинився Артем Г., який проживає в іншому місці і якого туди ніхто не запрошуєвав? Чому у нього в руках був ніж із замотаною у поліетилен рукою, аби на ній не залишалося слідів? Напав він на чоловіка, що повертається додому, зненацька, коли той виходив із ліфта, і почав його убивати...

(Продовження на 4-й стор.)

**КРИМСЬКА
СВІТЛИЦЯ**

ЗАСНОВНИКИ:
Міністерство культури і туризму України,
Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка,
трудовий колектив підприємства «Об'єднана редакція газети «Кримська світлиця»

За вагомий внесок у справу українського національного відродження, розбудову та зміцнення Української держави редакція газети "Кримська світлиця" нагороджена медаллю Всеукраїнського товариства "Просвіта" "БУДІВНИЧИЙ УКРАЇНИ"

Головний редактор
Віктор КАЧУЛА

Газета зареєстрована
Міністерством юстиції
України
Реєстраційне свідоцтво
КВ № 12042-913ПР
від 30.11.2006 р.
Індекс: 90269

Редакція не завжди поділяє думки авторів публікацій, відповідальність за достовірність фактів неє автори.

Рукописи не рецензуються і не повертаються. Листування з читачами - на сторінках газети.

Матеріали для друку приймаються в електронному вигляді. Редакція залишає за собою право скорочувати публікації і редагувати мову.

ТЕЛЕФОНИ:
головного редактора -
(067) 650-14-22
(050) 957-84-40

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
95006, м. Сімферополь,
вул. Гагаріна, 5,
2-й пов.,
к. 13 - 14
e-mail: kr_svit@meta.ua
http://svitlytsia.crimea.ua
Друкарня: ТОВ «ВПК «Експрес-Поліграф»
вул. Фрунзе, 47-б
м. Київ, 04080
Тираж — 2000

ВИДАВЕЦЬ -
ДП «Національне
газетно-журнальне
видавництво»
Генеральний директор
Олеся БІЛАШ
03040, м. Київ,
вул. Васильківська, 1,
тел./факс
(044) 498-23-65
Р/р 37128003000584
в УДКСУ у м. Києві
МФО 820019
код ЄДРПОУ 16482679
E-mail:
vidavniectvo@gmail.com

ЗВЕРНЕННЯ

ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ ВІКТОРА ЯНУКОВИЧА ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

Шановні співвітчизники! Найближчим часом я зроблю широке інтерв'ю на телебаченні і відповім на всі запитання. А сьогодні я хотів би підкорислив — альтернативи побудові суспільства європейських стандартів в Україні немає. І моя політика на цьому шляху завжди була і залишається послідовною.

Реформи, які ми здійснююмо, — це підтвердження того, що ми йдемо європейським шляхом.

Ми будуємо державу, в якій права людини, рівність усіх перед законом, право вибору, соціальний захист є найвищими цінностями для всіх, без різниці, в якому території проживаєш чи на який майдан виходиш.

І як Президент хотів би запевнити громадян України — я буду розбудовувати і зміцнювати ці незаперечні фундаменти нашого життя.

У нас ніхто не вкраде мірою про Україну рівних можли-

востей, про європейську Україну. Так само, як ніхто не зіштовхне нас з праведної дороги, що веде до цієї мрії.

Ми багато пройшли, і ще немало нам пройти належить. Найскладніше на цьому шляху були, є і завжди будуть економічні проблеми.

Але я був би нечесним і несправедливим, якби не подав про найбільш знедолених і незахищених, на яких може лягти основний тягар переходного періоду.

Я був би, м'яко кажучи, неправий, якби не зробив усього, що треба зробити, щоб люди не втрачали робочі місця, щоб вони отримували заробітні плати і пенсії, стипендії.

Я хочу, щоб у нашій великій українській родині був мир і спокій. Як батько не може залишити сім'ю без хліба, так і я не маю права залишити людей напризволяще з тими проблемами, які можуть виникнути, якщо

під тиском, який ми відчуваємо, зупиниться виробництво, і мільйони громадян будуть викинуті на вулиці.

Тому мені доводиться вдаватися до непростих рішень. Тому я інколи ризикую бути незнозумілим. І тому я прошу сьогодні наш народ уважно вислухати мене особисто.

Я ніколи не зроблю жодного кроку на шкоду Україні і народові. Воля громадян України була, є і буде вирішальною для кожного мого рішення.

Я хочу, щоб люди знали це. Я дякую всім за високу громадянську свідомість. В інтерв'ю телевізійним каналам я більш детально розкажу про наші спільні кроки та дії, якіми будемо робити разом.

Сподіваюся на розуміння і підтримку.

Я вірю — ми подолаємо всі труднощі на шляху розбудови нашої держави, бо нема таких перепон, які не подолав би мудрий і згуртований народ.

Ми ніколи і нікому не повинні дозволяти заважати нам. Молитви і мрії мільйонів покладаються на Господне рішення.

КУРС НА ЄВРОСТАНДАРТИ ДЛЯ УКРАЇНИ є НЕЗМІННИМ

Президент України Віктор Янукович наголошує, що Україна продовжує курс на євроінтеграцію. «Ми будемо йти своїм шляхом, ми будемо робити все, щоб Україна стала економічно міцнішою, сильнішою», — сказав Глава держави в інтерв'ю журналістам українських телеканалів.

За його словами, Україна визначилася щодо підписання Угоди з Європейським Союзом. Водночас, підкорислив Глава держави, все, що стосується умов, є принциповим питанням і все повинно відбуватися в інтересах українського народу.

«Щоб країна була конкурентостпроможною. Як тільки ми вийдемо на той рівень, який нам буде комфортним, і коли він буде відповідати нашим інтересам, коли ми домовимось на нормальніх умовах, тоді будемо вести розмову про підписання. Коли це буде? Швидко чи не дуже швидко. Час покаже. Я хочу, щоб цей час був якомого скоріше», — підкорислив Президент.

У зв'язку з цим Віктор Янукович підкорислив, що для переходу української економіки на європейські стандарти необхідно не менше 20 мільярдів (евро) на рік, «а в цілому до 2017 року приблизно 160 мільярдів (евро) потрібно».

«Це (підписання угоди) — не вступ України в Європейський Союз, і Україна не буде долучена до європейських фондів. Нас там не буде», — зауважив Глава держави.

Він підкорислив, що протягом тривалого часу Україна

вела переговори на різних рівнях з різними структурами Європейського Союзу в торгово-економічних питаннях, питаннях енергетики.

«Будь-які переговори, які ми вели, були спрямовані на те, щоб підійти в хорошій формі. Тобто Україна, перш за все, повинна мати достатній економічний ресурс для імплементації цієї угоди», — наголосив Віктор Янукович.

* * *

В. ЯНУКОВИЧ: «Я АПЛОДУЮ ТИМ, ХТО ВИЙШОВ НА МАЙДАН ЗА ЄВРОПЕЙСЬКУ ІНТЕГРАЦІЮ»

Президент України Віктор Янукович підтримує євроінтеграційні прагнення учасни-

ків Євромайдану в Україні. Водночас Глава держави виступає проти їхньої політизації.

«Я аплодую тим, хто вийшов за європейську інтеграцію. А ті, хто вийшов вирішувати свої політичні питання під партійними прапорами із гаслами, з якими вони йдуть на вибори 2015 року, — я це також добрі бачу», — сказав Віктор Янукович в інтерв'ю журналістам українських телеканалів.

Президент наголосив, що правоохоронні органи під час масових акцій повинні забезпечувати порядок, і вони виконують свій обов'язок.

Прес-служба Президента України Віктора Януковича

У СІМФЕРОПОЛІ МІТИНГУвали ЗА І ПРОТИ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

(Закінчення. Поч. на 1-й стор.)

На сходах кримського уряду активісти громадських організацій влаштували імпровізовану виставку фотографій кримчан, зроблених під час їхніх поїздок Європою. Потім учасники акції пройшли колоною центром міста до будівлі Представництва Президента України в Криму.

Під час мітингу його учасники закликали Президента і главу уряду України дотримуватися чинного українського законодавства, яке визначає європейський вектор розвитку держави. За словами одного з організаторів акції, керівника громадської організації «Український дім» Андрія Щекуна, мітинг «не проти Президента, а підтримку його євроінтеграційного курсу і з вимогами дотримуватися євроінтеграційного законодавства України».

На пропозицію голови громадської організації «Українська громада Криму» Владислава Хмеловського, учасники акції вирішили створити координаційний комітет кампанії «Європейський наступ Криму», яку проводити аж до повноцінного вступу України в Європою.

Водночас один з ініціаторів акції, керівник кримської організації «Демальянс» Сергій Макренюк закликав щөвочера проводити в центрі Сімферополя «Європейські чаювання» на підтримку укладення Угоди про асоціацію з ЄС, як це вже кілька днів роблять активісти в Євпаторії та Феодосії.

Володимир ПРИТУЛА

Голова «Української громади Криму» Владислав Хмеловський (у центрі) на київському Майдані

МОЛОДЬ НАЦІЇ ЗА ЄВРОІНТЕГРАЦІЮ!

Студенти київських вишів оголосили страйк і об'єдналися на Євромайдані, — передає Радіо «Свобода». У вітвіорок від свого університету спершу вийшли близько півтори тисячі студентів Києво-Могилянської академії. Великою колоною вони пройшли через Андріївський узвіз, Михайлівську площа і дійшли до університету імені Тараса Шевченка, де їх вже чекали і радо вітали студенти з інших вишів. Далі із гаслами «Молодь нації за євроінтеграцію!», «Україно, вставай, Європу вимагай!», «Україна — Європа» молодь зупинилась на майдані Незалежності і почала не розходитися аж до 29 листопада.

Краще один день без наочності, аніж усе життя в нещасті, темряві та свавіллі, кажуть студенти, які вийшли на Євромайдан. Студенти НаУКМА оголосили страйк, обрали страйковий комітет і скасували усі пари до понеділка (2 грудня). До них приєдналися студенти Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Національного педагогічного університету імені Драгоманова, Лінгвістичного університету та інших вишів Києва. У середу на майдан Незалежності прибула ще одна колона студентів з КПІ, університету імені Вадима Гетьмана, медичного університету ім. Богомольця та НАУ.

Страйк із вимогою євроінтеграції України вже оголосили студенти у Львові, Івано-Франківську, Ужгороді...

ДО ЯЛТИ — НА ПРОЩУ

8 грудня, у день пам'яті священика Клиmentа, Папи Римського, відбудеться проща до його святих мощів, частинку яких 22 липня 2012 року Блаженніший Святослав, Отець і Глава УГКЦ, передав до храму Пресвятої Трійці в Ялті й виставив їх для публічного почитання.

Храм Пресвятої Трійці знаходиться за адресою: м. Ялта, Відрадне, вул. Священномученика Клиmentа, 1, храм біля міні-готелю «Крим» (орієнтир — зупинка «Санаторій «Прибережний»).

Програма для прочан:

10.00 — Архієрейська Божественна Літургія
12.30 — Обід

14.00 — Зустріч молоді з о. Юстином Бойком (чин оо. Студитів); тема — «Священномученик Климент і його час».

15.00 — Перегляд документальної стрічки «Загадки Папи Римського».

16.00 — Вистава «Володимир» за одноіменною п'єсою Феофана Прокоповича у виконанні акторів Молодіжного духовного театру «Причі» (м. Київ).

Розклад може уточнюватися, просимо слідкувати за новинами на сайті Кримського деканату УГКЦ: <a href="

«ГОДІ ПРОСИТИ! ВИМАГАЙТЕ!»

23 листопада у Сімферополі на площі перед кафедральним собором Рівноапостольних князів Володимира і Ольги УПЦ КП українська громада провела мітинг-реквієм зі вшанування пам'яті жертв Голодомору-геноциду 1932-1933 років в Україні. Архієпископ Сімферопольський і Кримський Климент відслужив панахиду за невинними жертвами масового голоду.

Виступили Петро Вольвач, голова Кримської філії Наукового товариства ім. Т. Шевченка; Василь Овчарук, лідер кримських КУНівців; Владислав Хмельовський, голова ГО «Українська громада Криму», котрий зазначив, що на траурний захід були запрошенні представники всіх гілок кримської влади, але ніхто з них так і не відгукнувся; Рефат Чубаров, голова Меджлісу кримськотатарського народу, котрий, провівши історичну паралель з долею власного народу, закликав українців перестати віче, нарешті, просити і почати вимагати від своєї влади дієвості і відповідальності.

Напевне, перейнявшись таким закликом, присутні на мітингу прийняли категоричну резолюцію, в якій, зокрема, зазначається, що у 1932-1933 роках в Україні більшовицьким режимом був організований Голодомор-геноцид, що привів до загибелі мільйонів українців.

На сьогодні в Україні діє Закон України «Про Голодомор 1932-1933 років в Україні», в якому записано:

Стаття 1. Голодомор 1932-1933 років в Україні є геноцидом Українського народу.

Стаття 2. Публічне заперечення Голодомору 1932-1933 років в Україні визнається наругою над пам'яттю мільйонів жертв Голодомору, приниженням гідності Українського народу і є протиправним.

Ми засуджуємо злочинні дії тоталітарного радянського режиму СРСР, провідником якого була більшовицька (комуністична) партія, спрямовані на організацію Голодомору, з метою примусової колективізації, наслідком чого стало знищенння мільйонів людей, руйнування соціальних основ Українського народу, його вікових традицій, духовної культури і етнічної самобутності.

Ми звертаємо увагу на те, що кримська регіональна влада, в тому числі на рівні міст і районів, цілеспрямовано, незважаючи на законодавство і Указ Президента, за окремими винятками, в цілому саботувала заходи щодо вшанування пам'яті жертв Голодомору-геноциду 1932-1933 років в Україні.

Громадському комітету долучаємо зібрати всю необхідну інформацію та провести моніторинг щодо проведення значених заходів у Криму та оприлюднити їх.

Ми вимагаємо від органів влади:

1. Від Сімферопольської міської ради:
— демонтувати пам'ятники та перейменувати вулиці (Бела Куна, Мате Залки та ін.), названі іменами організаторів Голодомору-геноциду 1932-1933 років, а також голоду 1921-1922 років та 1946-1947 років, політичних репресій в Україні;

— визначити місце та встановити пам'ятний знак зі вшанування пам'яті жертв голодоморів і політичних репресій в Україні у Сімферополі.

2. Від міністрів Криму:

— ініціювати рішення на рівні міст, селищ, сіл про демонтаж пам'ятників та перейменування вулиць та ін., названих іменами організаторів Голодомору-геноциду 1932-1933 років, а також голоду 1921-1922 років та 1946-1947 років, політичних репресій в Україні;

— ініціювати рішення на рівні міст, селищ, сіл про визначення місць та встановлення пам'ятних знаків зі вшанування пам'яті Голодомору-геноциду 1932-1933 років, а також голоду 1921-1922 років та 1946-1947 років, політичних репресій в Україні на території відповідних населених пунктів у Криму.

3. Від Верховної Ради України:

— на законодавчому рівні назвати злочинців та засудити злочини більшовицької (комуністичної) влади;

— ухвалити Закон про заборону комуністичної ідеології та Комуністичної партії України як спадкоємці КПРС і КПУ, організатора Голодомору-геноциду 1932-1933 років в Україні, голоду 1921-1922 років та 1946-1947 років, політичних репресій в Україні, антиукраїнської та антидержавної партії за своєю суттю.

Р. Чубаров

ГОЛОДОМОРИ В УКРАЇНІ

У XX столітті Україна пережила три голодомори, причому всіх їх спричинила тодішня влада. За обережними оцінками, загальна кількість жертв голодоморів становить 5-7 млн. людей

Причини:
Небажання селян входити в колгоспи та збройний опір у 1919-1920 рр. призвели 1921 р. до примусового вилучення зерна, яке відправляли частково на експорт, а частково — на Поволжя, де голод почався раніше

Масштаб:
Голод охопив південнно-східну Україну, зокрема й великі міста. За офіційними даними, в червні 1922 р. на теренах УРСР голодувало 3,8 млн. людей (40% населення)

Жертви:
За різними оцінками — 0,8-1,5 млн.

Причини:
Іх дві — політична й економічна — знищенння селян як соціальної бази українського націоналізму та фінансування індустриалізації за рахунок експорту зерна за кордон

Масштаб:
Найбільше постраждали селяни центрально-східної України, яким було заборонено покидати свої села. Голод зачепив також Поволжя, Кубань і Північний Кавказ. У великих містах України голод був менш відчутним завдяки прямим поставкам хліба

Жертви:
За різними оцінками — 3-5 млн.

Причини:
На тлі низьких врожаїв у 1946-1947 рр. СРСР експортував за кордон зерна більше, ніж до війни. Європа платила валютою, а нові сателіти СРСР (Польща, Чехословаччина та ін.) отримували його безкоштовно

Масштаб:
Голод охопив УРСР, МРСР і частково РСФРР. За офіційними даними, голодувало 1,7 млн. людей, із них понад мільйон — українці. У новоприєднаних західних областях ситуація була кращою, оскільки загони УПА протидіяли вивозу зерна

Жертви:
За різними оцінками — 200-800 тис.

ПРО НЕЛЮДЯНІСТЬ І ВІДСУТНІСТЬ ПОВАГИ

Увімкнув у День пам'яті жертв Голодомору 23 листопада 2013 р. о 8.30 телевізор, помітив, що всього на двох телеканалах — «Ера» та Севастопольській державній телерадіокомпанії були скрібтоні логотипи, пов'язані з трагедією Українського народу.

Після 9.00 побачив ще на Maxxi TV, 24 News, TVi, Першому, Культурі, Меню-TV, Глас, КРТ, Сонце, музичних телеканалах M1 та M2 та Тонісі. На жаль, перераховані телеканали мають в Україні невелике покриття та мало глядачів.

«За останні кілька десятиліть і Україна, і світ дізналися багато правди про радянський Голодомор, однак інформаційна війна все ще триває», — сказав історик Володимир В'ячеславович, виступаючи в Римі на Міжнародній науковій конференції «Голодомор — 80 років пам'яті українського геноциду».

Чи можна назвати моральною поведінкою керівництва та журналістів територіально українських, а ментально советських телеканалів, які розважали телеглядачів як могли у цей скрібтоний день? Як можна взагалі займатись журналістикою, не поважаючи моральних норм народу і не маючи елементарної людської поваги до трагедії українського народу?

Зрозуміла мета цих власників каналів — комерційна вигода. Але хіба не мету об'єднання громадян держави несе в собі зображення скрібтоного логотипа?

Президент України Віктор Янукович говорить про чорний слід Голодомору на українській землі,каже: «Наше завдання — зберегти пам'ять про все, що відбулося на українській землі. І героїчне, і трагічне. Спільна пам'ять та спільна історія мають об'єднувати нас, робити сильнішими. Це — фундамент нашого майбутнього», а власники телеканалів і журналісти чомусь залишаються глухими.

Так само неадекватно поводити себе і міністр освіти Табачник, який у нових посібниках з історії взагалі викинув розділ подій 30-х років, про що говорили учасники телемарафону на 5-му каналі. При цьому школярі знають про геноцид, за допомогою вчителів та самостійної роботи дістають ці знання.

Хіба не до міністра також слова очільника держави про збереження пам'яті «про все, що відбулося на українській землі»?

На телепередачі зібрались поважні експерти з цих питань: директор соціологічної групи «Рейтинг» Олексій Антипович, суддя Федерального Суду США (1987), правник, політичний і громадський діяч, доктор права, професор Богдан Футей, голова комітету Конгресу українців Канади, директор дослідно-освітнього консорціуму з вивчення Голодомору Валентина Курилів, колишній віце-прем'єр Іван Васюнік. Були почуті і думки комуніста Валерія Солдатенка, який є директором Українського інституту національної пам'яті і не визнає Голодомор геноцидом Українського народу.

При цьому незаперечним є наведений його опонентами факт того, що доктор права, польський єврей Рафаел Лемкін (1900-1959), який зробив визначення слова «геноцид» та розробив Конвенцію про запобігання та покарання злочинів геноциду, прийняту Асамблеєю ООН у 1948 році, ще 11 вересня 1951 р. виступив перед чотиритисячною аудиторією в «Мангеттен центрі» у Нью-Йорку з доповіддю «Радянський геноцид в Україні», яку згодом було видано 28-ма мовами світу. Уже на початку своєї доповіді Рафаел Лемкін заявив про те, що Голодомор «є класичним прикладом радянського геноциду, найдовшого й наймасштабнішого експерименту з русифікацією, а саме — винищення української нації».

Соціолог Олексій Антипович опублікував важливі для розуміння ситуації висновки про те, що російськомовні громадяни знають, але не хотять визнавати факт геноциду.

Канадський історик і політолог українського походження, професор історії Росії та східноєвропейської історії Квебекського університету (Монреаль) Роман Сербин переконливо і з цитуванням джерел довів, що Голодомор став вершиною довголітнього геноциду Українського народу.

У телемарафоні в обговоренні взяли участь також голова Київської міської організації Українського добровільного історико-просвітницького правозахисного благодійного товариства «Меморіал» ім. В. Стуса, директор музею радянської окупації Роман Кулик, історики Людмила Гриневич та Володимир В'ячеславович, які підтверджували факти народобивства українців, що були сплановані очільниками тоталітарного режиму.

Отже, журналісти 5-го телеканалу найпрофесійнішим чином висвітили причини геноциду і Голодомору українців 1932-1933 рр., зібралиши до обговорення не пустословів, базік та пустобрехів, як на інших шоу, а фахівців з історії.

Заради справедливості треба сказати, що на кількох каналах теж були розширені сюжети про скрібтону подію 80-річної давнини. А про відсутність логотипа та розважальні програми у День пам'яті жертв Голодомору на телеканалах України могла б запитати у власників телеканалів Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення чи Адміністрація Президента України. Микола ВЛАДЗІМІРСЬКИЙ

ПОХМУРІ ФЕНТЕЗІ З ПРИСМАКОМ БУРЕВІЮ...

МАЙДАН ПО-СЕВАСТОПОЛЬСЬКИ

24 листопада на майдані Нахімова відбулася акція з підтримки євроінтеграції України. Зібрання провели, незважаючи на заборону суду про її проведення та перешкоджання з боку проросійських сил. Численні представники міліції з охороною громадського порядку справились і блокували агресію антиукраїнських сил.

Шумовий супровід за-безпечувала традиційно галаєви фронтвумен «Російської общини Севастополя» Тетяна Єрмакова. В'ячеслав Бебnev, який називає себе отаманом місцевого козачого союзу «Русь» і відомий агресивною участю під час антидержавного виступу 5 липня 2008 року на Графській пристані, підкравшись ззаду, вирвав із рук демонстранта прапор ЄС. Після короткої сутички і за допомогою міліціонерів прапор, зроблений із міцного матеріалу, трохи пом'ятим повернули власникам. Це був єдиний серйозний інцидент на акції.

Після того, як прапор Європейського Союзу від-били, переможці заспівали гімн України. Славень ще пролунав за час акції не менше 5 разів. Представники проросійських сил

мали в репертуарі «Легендарний Севастополь».

Українська пісня як засіб політичної боротьби давно застосовується севастопольцями, які асоціюють себе з Україною, і завжди перемагає, бо українці переспівують будь-яких опонентів.

Активіст громадської організації «Міський рух із захисту прав громадян «Народний контроль» і екс-кандидат в народні депутати Віктор Неганов повідомив, що його напередодні з 23.00 телефоном запросили на засідання суду з приводу заборони проведення акції. Він не пішов, а перед присутніми обґрунтовував свою позицію словами президента Віктора Януковича, який сказав: «Альтернативи реформ в Україні, альтернативи європейської інтересії не існує». Тому його здивувала якась заборона з боку владних структур.

До нього підійшла представниця відділу зв'язків з громадськістю Ленінської районної адміністрації і пообіцяла дати рішення Окружного суду Севастополя, але так і не з'явилася ні сама, ні з документами.

У цей час студентський актив Севастопольського національного технічного університету проводив ве-

лопробіг, присвячений 30-річчю клубу «Муссон» та

50-річчю університету, в якому взяли участь 70 молодих людей. Організатор акції студент державного університету України Сергій Плакіда з факультету технології і автоматизації машиноприладобудування і транспорту на запитання відповів: «Молодь за Європу? У вас передові погляди?» твердо і упевнено відповів: «Ми — за Росію!».

Тим часом кілька молодих людей тримали в руках державні прaporы України та гасла «Крим — це Європа!», «Молодь обирає ЄС», «Ми = Є», «Не лишайте нас майбутнього!», «Севастополь — частина Європи». Присутні фотографувались також на тлі червоно-чорного стяга та прапора Європейського Союзу.

Треба зазначити, що організатори акції попросили відійти подалік юнака із плакатом «Путін, іди геть!».

Кілька десятків учасників підтримки євроінтеграції, серед яких були представники місцевих партій ВО «Свобода», «Батьківщини» та «УДАРу», завершили свій захід менше, ніж за годину.

Микола
ВЛАДІЗІМІРСЬКИЙ

ПРОШУ СЛОВА!

З ПРИСМАКОМ БУРЕВІЮ...

Останні два роки я досить регулярно займаюся тим, що роблю огляди ще неопублікованих творів сучасної англомовної літератури. Серед сотень проаналізованих книг було чимало творів жанру фентезі та того, що ми звикли йменувати науковою фантастикою. Твори трапляються різні, в більшості своїй дуже гарні. Трапляються такі, від яких просто перехоплювало дух, але були й такі (на щастя, всього декілька), де автор так закручує сюжет, що створений його уявою світ стає нестерпним не лише для його герой, але навіть і для потенційного читача. Атмосфера безправ'я і насилия, відчуття несправедливості, який не можеш зарадити, пригнічує настільки, що виникає непереборне бажання просто закинути те чтиво і ніколи більше до нього не повернутися.

З книгами все просто. Тим більше, що письменники — то люди інтелігентні, які з розумінням і вдячністю сприймають критику та, врахувавши зауваження колег, таки правлять свої тексти. А як щодо реального життя? Як щодо паноптикуму, в якому маємо нещастя перебувати самі? Це не книга, яку можна відкласти й забути. Ми наразі самі всередині цього похмурого сюжету.

Ще день тому наші владці на весь голос заявляли про свої євроінтеграційні пріоритети. Ще день тому у представників європейського жевріла надя, що непереборну досі межу таки буде подолано. Але намарно. Насправді, гальмування йшло весь цей час, і що близче до Вільносу скаміту, то сильнішим воно стало. Це видно було з «роботи» погоджувальної ради, з «неголосувань» провладних парламентарів, з істеричних випадів депутатів з назавжди перекошеним від презирства обличчям, з поведінки спікера. Не бачити всього того міг хіба що сліпий. Ще більших сумнівів додавали зачасті зустрічі на найвищому рівні з очільниками північно-східної сусідки, про предмет яких було мало що відомо. Але ж рано чи пізно все таємне стає явним. Ми можемо не знати, про що велись ті перемовини, але ж результат — ось він!

Насправді, «наша» влада вкотре загнала себе в глухий кут. Цілком очевидно, що попри голосні заяви, розраховані на потенційного виборця, який поза всяким сумнівом вже зробив свій вибір на користь Євросоюзу, вона не мала і не має жодного наміру «йти» в Європу. Чому? Чи може шановний читач

увійти собі отого класичного Ліса Мікиту, що вільно та комфортно займається своїм лісячим бізнесом серед білого дня та ще й прямісінько на базарній майдані? Отож... «Світло явилося світу», каже Книга, «та люди віддали перевагу п'яті, осіклики справи їх були темними».

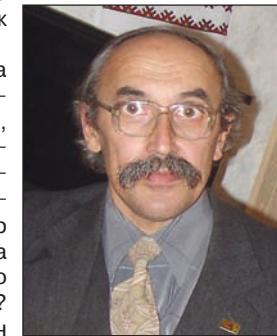
Переборовши в більшості своїй віруси ідеологічних забобонів, упередженості щодо західних демократій, щеплених українцям протягом багатьох десятиліть, визирнувши крізь прочинені двері в «загинаючий» світ Заходу і переконавшись у відносності своїх уявлень про добробут і справедливість, пересічний українець вже, схоже, не має сумнівів щодо того, яка модель розвитку держави є для нього більш прийнятною. Я мовлю про старше покоління, про тих, хто на собі спробував вудила комуністичної ідеології. Чи треба говорити, що молоде покоління, яке виросло там, де вже відчувались подихи вітру свободи, вже не загнати до тоталітарного стиля!

Постанова уряду Азарова, якою він вирішив призупинити процес підготовки до укладання угоди про асоціацію з ЄС, свідчить про те, що «люди» та їхні «смотрящі», які узурпували владу в Україні, зроблять все, аби зберегти *status quo*. Зважаючи на українські реалії, коли млява опозиція знову нерішуче тупцяє на місці, наївно сподіваючись, що, може, є шанси вирішити все тихо-мирно в парламенті, сподіваючись, що влада зомліє від одного вигляду виведеного нею на майдан люду, можемо втратити й цю нагоду врешті випростатись і взятися до відбудови країни.

Що ж робити? На вулицю виходити треба неодмінно, але й вимагати від тих, хто виводить вас туди, чіткого й зрозумілого плану дій, плану, який містив би всі варіанти можливого розвитку подій. Відсутність такого плану, розрахунок на спонтанність, на «порив мас» є очевидною ознакою нікчемності лідера. Тож вимагаємо того плану і чітких кроків щодо його втілення.

Ще одним, дуже важливим моментом є навчитися тримати своїх лідерів підконтрольними, як в час, коли вони потребують нас, так і в подальшому. Маю на увазі дієві важелі впливу народу на обрану ним владу. Це запорука того, що в подальшому наші очільники будуть діяти саме в наших інтересах.

Валентин БУТ
с. Міжводне Черноморського району, АР Крим

ОТАК ЖИВЕМО... У ПОШУКАХ СПРАВЕДЛИВОСТІ

(Закінчення. Поч. на 1-й стор.)
На голові нападника була низько натягнена шапка, а в руках, окрім ножа, — газовий балончик, який не вдалося застосувати через малу відстань між супротивниками, що виникла під час бійки. Попередній план розправи не спрацював ще й тому, що Костянтину Пастухову вдалося виштовхнути нападника із ліftа, де той планував здійснити свій злочинний намір, заховавшись від можливих свідків.

Тож свідки таки з'явилися. На крик вийшов сусід В. Попов, який бачив все і якому, вихопивши у нападника ножа, передав його Костянтину Пастухову. Цей сусід викликав міліцію і «Швидку», до приїзу яких потерпілий утримував обеззброєного супротивника, навалившись на нього усім тілом. За цей час підійшли й інші люди, у тому числі й дружина Костянтина Пастухова разом з їхньою дитиною.

Здавалося б, тут немає чого і розслідувати — все на виду. Але... настав час повідомити найголовніше: якщо потерпілий є звичайним пересічним громадянином, то Артем Г. — працівник правоохоронних органів, інспектор із профпід-

готовки МУ ГУ МВС України в Криму, лейтенант міліції. А ще у правоохоронних органах працюють його рідна сестра майор міліції Вікторія Г. та двоюрідна сестра Світлана К., перша — старшим слідчим, а друга — слідчим.

Тож і довелось все ставити з ніг на голову, аби в результаті усіх цих маніпуляцій можна було порушити карну справу не проти брати-зичини, а проти того, з ким він намагався розправитися. Саме це і впевненість у своїй безкарності дозволили дводцятитрічному молодіжкові піти на такий цинічний злочин, здійснений з 11-ї до 12-ї години дня, без переконливих мотивів.

То що ж було спільногого у цих чоловіків з віковою різницею у 16 років, не пов'язаних ні сумісним проживанням, ні працею, ні захопленнями? А спільнною виявилася Марина М., яка за різних часів кожному із них була близькою людиною, можна сказати, «старшим товарищем» (за свого нинішнього цивільного человека в погонах вона старша на 28 років).

Можливо, молодий хлопчина ніколи б не наважився підійти на вулиці до пані передпенсійного віку,

та їх звела доля. Доля в особі його старшої сестри, старшого слідчого Вікторії Г., яка розслідувала справу, що її порушила пані Марина проти свого бізнес-партнера Костянтина, з яким вони спільно займалися купівлею-продажем об'єктів нерухомості. Невідомо, як вже там ці дві жінки порозумілись, але через кілька років безуспішного наступу на партнера по бізнесу Марині вдалося-таки домогтися для нього обвинувального вироку, яким передбачалося покарання у два роки умовно за шахрайство. На момент нового інциденту це покарання Костянтіна Пастухова уже відбувалося.

Марині вже урівнявся терпець й він погрожував непокірному розправою. І, з його слів, у нового цивільного человека Марині вже урівнявся терпець й він погрожував непокірному розправою.

І ось, не довівши свою справу до кінця з допомогою ножа, Артем Г. зі своєю групою підтримки вже домагаються порушення карної справи проти раніше судимого Костянтина Пастухова, а прокурор м. Алушти А. В. Шаповалов вбачає у пригоді звичайну бійку, під час якої «Артем Г. і Пастухов К. А.

нанесли друг другу множествені удары ножом в область голови и туловища, также наносили удары кулаками в разные части тела». Причому Артем Г. постраждав значительно больше, а Костянтин Пастухов відбувся короткочасним розлагодженням здоров'я, тож і має відповісти за завдані міліціонерові тілесні ушкодження.

Цілій рік довелося Костянтину Пастухову доводити, яких саме він зазнав травм, і нарешті вони були розінені як середнього ступеня тяжкості, а не легкі подряпини. У той же час його суперник доводив, що це саме К. Пастухов напав на нього з ножем, а не навпаки, в результаті чого старший слідчий прокуратури м. Алушти К. Е. Тадеев виголосив, що встановити, хто ж і стосовно кого здійснив право-порушення, виявилося неможливим, і закриє кримінальну справу, об'єднавши два позови: міліціонер і потерпілого, це при тому, що нібито були проведені всі належні слідчі дії та опитано 15 свідків, які бачили, як К. Пастухов вів до себе Артема Г. в гості.

У своїх подальших скаргах, що були направлені в алуштинський міський суд, уповноваженому з прав людини, народному депутату Е. Леонову та в інші інстанції, Костянтин Пастухов наголошує на парадоксальних суперечностях по-

між первинними діагнозами, встановленими лікарями «Швидкої допомоги», та тими, що були зафіковані згодом у слідчих документах, на тому, що, на відміну від нього самого, Артем Г. відмовився пройти експертизу на детекторі брехні, та на інших очевидних підставках фактів, але все це так і не береться до уваги.

Лейтенант Артем Г. як працював, так і працює в міліції. А відповіді на всії свої

ЯК ЦЕ БУЛО В ЧЕХІЇ?

Нешодавно в київській книгарні «Є» в рамках проекту «Європейський Світ» відбулася дискусія за участі чеських політиків. У заході взяли участь Іржі Скаліцькі, міністр національної власності і приватизації Чеської Республіки 1990-1992 роках, Ян Румл, колишній журналіст, міністр внутрішніх справ у 1992-1997 роках (він переформатував чеську поліцію, причетний до розпуску внутрішніх військ Чехословаччини), Іржі Новотни, директор Служби безпеки в 1990-1992 роках.

Ян Румл відразу зазначив, що Чехія була в країному стані, ніж Україна. Війська неодноразово проходили з боями територію України. В Україні радянська система проприяла на двадцять років довше, ніж у Чехословаччині. У Чехословаччині демократичної традиції існували з часів першої республіки. Чехословакам вдалося вибудувати певну систему спротиву. Діяв дисидентський рух на чолі з Вацлавом Гавелом. Була сформована певна еліта, готова до керівництва. Спочатку багато імпровізували, але чітко усвідомлювали потребу прийти до демократичних принципів. Так було доповнено конституцією Чехословаччини, а потім Чеської Республіки. Вихідна точка доповнень – захист прав і свобод людини. Потрібно було шукати інструмент, за допомогою якого здійснювати охорону прав людини. Для цього було зроблено розподіл влади на законодавчу, виконавчу і судову гілки. Було поставлено перевони, щоб ці влади не могли впливати одна на одну. Суддів тепер призначають по життєво. Але передусім було забезпечено повну свободу засобів масової інформації.

Ян Румл сказав: «Одне з найголовніших гасел нашої революції – «Ми хочемо назад у Європу». Ми були в такому становищі, як нині Україна. Нам треба було прийняти певні вимоги, щоб вступити в Європейський Союз. Ще одна необхідна умова – моральність політики. Без цього неможливе існування громадянського суспільства».

Іржі Скаліцькі розповів, що реформатори грунтвалися на досвіді Чехословаччини періоду між двома світовими війнами. У Чехії велися суперечки, як проводити і як не проводити реформи. Але в одному доходили згоди – всі хотіли в Європу. Перший крок – це договор про асоціацію з Євросоюзом. Зараз цей крок має зробити Україна. Європейський Союз – це об'єднання держав для захисту своїх інтересів. Вони усвідомлювали, що будуть

суперечки за столом, але не буде воєн. В Європейському Союзі встановлено певні критерії. Держава повинна керуватися демократичними принципами не лише на виборах. Потрібно забезпечити дотримання прав і свобод людини, прав національних меншин. Економічною вимогою є вільна ринкова економіка, яка уможливлює проведення чесної конкуренції.

Протягом 1993-1996 років Чехія тісно співпрацювала з державами Європейського Союзу. Підготовчий період тривав три роки. В 1996 році Чехія вже почувалася настільки сильною, що попросилася в члени Європейського Союзу.

Складно підлаштувати правову систему під вимоги Європейського Союзу. На всій території ЄС здійснюються вільне пересування людей, абсолютна свобода вибору людьми місця праці, вільний рух товарів, капіталу і надання послуг. Потрібно узгодити право на цій території. В зв'язку з дозволом вільного пересування необхідно вирішити питання зі злонінністю.

У Чехії після вступу в ЄС зросли показники ВВП і доходи на душу населення. Лише фінансова криза зупинила це зростання.

Іржі Новотни поділився спогадами про свою діяльність. Він сказав, що необхідно повністю демілітаризувати суспільство, реформувати поліцію і службу безпеки. Іржі Новотни згадував: «У березні-квітні 1990 року у нас було відчуття, що ми будуємо нове суспільство. У нас були новий президент і новий парламент. Але поліція і служба безпеки не були реформовані. Їхня специфіка полягає в тому, що вони не можуть реформуватися зсередини. Я очолив Службу безпеки Чехії. Передусім було відділено контроль від Міністерства внутрішніх справ. Встановлено парламентський контроль за службою безпеки, створено бюджет, щоб не було зайвих витрат, зменшено кількісний склад служби до потрібного рівня. За комуністичного режиму було успадковано багато суддів, яким не можна було довіряти. Всі судді проходили певний тип перевірок і контролю. Потрібно було позбутися не лише тих, які прислуговували комуністичному режиму. Потрібно було подбати, щоб нові не хотіли прислуговувати новій владі. Судді працюють до 70 років, а потім йдуть на пенсію. Суддя може нести кримінальну відповідальність перед комісією, яку творять самі судді. Судді мають гарну зарплату і впевненість, що їхня кар'єра забезпечена. Встановлено перелік діяльності, яку виконує суддя.

Юрій Макаров, Іржі Новотни, Ян Румл, Іржі Скаліцькі

ся, а в другій – людина, коли боїться, то починає шукати поліцейського».

Модератор заходу Юрій Макаров поцікавився, як усунути стару комуністичну номенклатуру, як провести люстрацію, як виконавчі владі уникнути спокуси впливу на інші гілки влади, особливо судову, щоб уникнути протекціонізму на користь олігархів?

Слово знову звяг Ян Румл: «Нам не вдалося повністю очистити владу від таких елементів. Ми використали дуже багато методів, але нам не вдалося все охопити. Наприклад, були сформовані громадські комітети. Перед ними поставали члени колишньої поліції. Комітети вирішували, чи усунути дану людину із поліції, чи перемістити. Була проведена атестація і в армії. Закон про люстрацію встановлював принципи, хто може працювати. Колишні номенклатурні працівники, агенти служб безпеки не мали права працювати на державних посадах. У приватній діяльності їх не обмежували. Вони могли займатися підприємницькою діяльністю, створювати власні фірми. Служба безпеки мала контролювати, щоб ці люди не шкодили. Служба безпеки збирала інформацію. Розглядом інформації займалися інші служби».

Іржі Скаліцькі додав, що уряд повинен отримати довіру парламенту. Парламент може оголосити недовіру владі і розпустити її. В Конституції записано, що судова влада абсолютно незалежна. Від комуністичного режиму було успадковано багато суддів, яким не можна було довіряти. Всі судді проходили певний тип перевірок і контролю. Потрібно було позбутися не лише тих, які прислуговували комуністичному режиму. Потрібно було подбати, щоб нові не хотіли прислуговувати новій владі. Судді працюють до 70 років, а потім йдуть на пенсію. Суддя може нести кримінальну відповідальність перед комісією, яку творять самі судді. Судді мають гарну зарплату і впевненість, що їхня кар'єра забезпечена. Встановлено перелік діяльності, яку виконує суддя.

Один із присутніх зауважив, що в Україні судді теж призначаються пожиттєво, але вони вийшли з-під контролю суспільства, і запитав, якій відсоток старих працівників залишився після люстрації.

Виявилось, що в Чехії деякі структури були цілком скасовані. Людина мала написати заяву про свою неналежність до народної міліції (таємної комуністичної поліції). Відомий випадок, коли якийсь прокурор написав, що не був членом цієї структури, однак знайшлися документи, які засвідчили протилежне. Прокурора позбавили посади.

Іржі Скаліцькі сказав, що в Чехії відбулися зміни, тому що їх хотіла більшість населення. Політична сила, яка перемогла на виборах, отримала 55 відсотків голосів. В Україні на початку 1990-х намагалися провести зміни, але успіху не було. Помаранчева революція була спробою провести зміни, але Ющенко і Тимошенко не досягли успіху.

Ще один із присутніх заявив: «Наш вчений племінник у Москві пропонує нам об'єднатися, як вершник з конем, де він буде вершником, а потім поїхати до спільної мети. Чи в Чехії існують політичні рухи, які закликають до слов'янської єдності?»

Йому відповіли, що такий рух у Чехії був переважно у XIX столітті. А в 1929 році полишив свою посаду Карел Крамарж, єдиний політик у Чехії, який пропагував об'єднання слов'ян. Останні надії на слов'янську єдність померли в 1968 році після радянської окупації Чехословаччини.

Чеські гості порівнюють Європейський Союз із складним підрозділом, де щодня відбуваються сварки, але, дякувати Богу, не вині. Чехи радять нам іти в напрямку Європи і Європейського Союзу.

Приступніх цікавило проведення приватизації в Чехії. Іржі Скаліцькі визнав, що Чехія не вдалося уникнути помилок у приватизації. Першим принципом була реституція. Якщо знаходилися старі власники, то їм повертали власність. Велику частину майна (житловий фонд, комунальні служби) передали у

власність міського самоврядування. Багато дрібних підприємств (готелі, ресторани, магазини) продаються на аукціонах. З великими підприємствами було складніше. Тут або шукали сильного інвестора, або проводили ваучерну приватизацію. І зробили найбільшу помилку – не змогли ускладкувати за так званими інвестиційними фондами, почалися зловживання. Іржі Скаліцькі повірив: «Ми допустили багато помилок, але настільки поганої структури, як в Україні, у нас немає».

Ваучер можна було купити за символічну ціну, в перекладі на українські гроші – 300 гривень. Більша частина населення довірила ваучеру інвестиційним фондам, які їх привласнили.

Чехія вступила в Євросоюз раніше за Україну, бо географічно більші. Чеські гості говорять: «Ми віримо, що Україна має бути членом Європейського Союзу, і ми тут, щоб допомогти вам».

Пролунало й таке запитання: «Чому Європейський Союз хоче заполучити Україну?»

Іржі Скаліцькі відповів: «Європейський Союз тільки пропонує і нікого ні до чого не примушує. Європейський Союз хоче мати дружні стосунки на своїх кордонах».

Приступніх цікавило, як вступ до ЄС вплинув на життя пересічного чеха? Чи стали чехи щасливішими?

Відповідь була така: «Шастя у нашій державі вирішує не уряд. Після вступу в ЄС збільшилося приплив інвестицій із закордону. Відповідно збільшилися кількість робочих місць і рівень зарплат. Але після кризи в 2009 році становище погіршало, бо припинився приплив інвестицій. У Чехії є групи людей, що гуртується навколо комуністичної партії, яка стверджує, що за старого режиму було добре. Але комуністи набирали на виборах тільки 14,5 відсотків голосів».

Приступніх цікавило, чи в Євросоюзі не перетворяться всі нації на одну. Відповідь: «Європейська унія розумує на майбутнє, щоб були чех, поляк, українець і так далі як народність, але почувалися політично європейцями».

Анатолій ЗБОРОВСЬКИЙ

КРИМСЬКА ПРОБЛЕМА В ДІЯЛЬНОСТІ УНР

Директор Українського інституту національної пам'яті Валерій Солдатенко вважає, що презентація в Києві монографії кримського історика Андрія Іванова «Кримська проблема в діяльності УНР періоду Директорії (кін. 1918 – 1920 рр.)» стала першою акцією з відзначення 60-річчя входження Криму до складу України. Включення у 1954 р. Кримської області в межі УРСР була заключним актом довгого соборницького процесу. Про це він заявив під час презентації нового видання в Національній парламентській бібліотеці України.

Захід було приурочено до 95-ої річниці утворення Директорії, яка була спочатку керівним органом антигетьманського повстання, а пізніше – вищим органом управління Української Народної Республіки. У презентації взяли участь науковці, державні службовці, громадські діячі та працівники закладів культури. Монографія кримського дослідника є першою в історіографії спробою подати комплексну картину політики УНР періоду Директорії (1918-1920 рр.) стосовно Криму.

А. Іванець у виступі зазначив, що презентація проводиться в Києві у цей час не випадково, адже, з одного боку, відзначається 95-річчя утворення Директорії, а з іншого, – виповнюється 60 років пойздки М. Хрушцова до Криму. Під час неї радянський керівник переконався у

В. Солдатенко (праворуч) та А. Іванець

інтересів України в Причорномор'ї. Тому українські державні органи після недовгої завершення формування кордонів сучасної України, наголосив дослідник. У своїй доповіді він розкрив сутність кримської проблеми у 1917-1920 рр., розповів про формування кордонів українських державних формувань та про еволюцію ставлення УНР періоду Директорії до Криму. На думку А. Іванця, для УНР кримська проблема була ключовою серед прикордонних проблем, адже від її успішного вирішення залежала можливість гарантування економічних, багатокових та стратегічних

катастрофічному стані сільського господарства та соціальної інфраструктури Кримської області, що стало одним із важливих аргументів для ухвалення рішення про передачу її до складу УРСР. Отже, наступного року ми відзначатимо 60-ту річницю завершення формування кордонів сучасної України, наголосив дослідник.

«Книга хороша, на часі», – сказав директор УІНП, професор, доктор істор

«Так ослабла і розпалася Українська держава. Винні в тім були князі й бояри, що бралися правити, а не вміли ані завести ладу, ані задержати всупі українські землі. Винна була її ГРОМАДА, що вміла жалітися на княже та боярське безголов'я, але не старалася і не вміла направити того ладу і волі ліше піддатися під татарську владу, ніж завести порядок у своїй державі».

Михайло Грушевський
«Коротка історія України»,
ст. 25. (Йдеться про причини
занепаду Київської Русі)

«Люди із царизму не схильні до самостійності, а за 3-4 покоління (комуністичної тиранії — П. С.) перетворилися на покірних, безніжніативних совків. У динамічному ХХ столітті — це хвороба».

Професор Гелій Черній
Газета «День»
№ 64 від 11.04.2000 р.

Територіальна, тобто сільська, селищна, міська громада в Україні має давнє коріння. Вона відома з часів Київської Русі. Про одну з перших назв громади (верв) говорилось у «Руській правді».

Український історик XIX ст. В. Антонович, підсумовуючи досвід політичного життя в Україні, констатував: «...ПРОВІДНОЮ ПОЛІТИЧНОЮ ІДЕЄЮ українському народові прийшовся принцип вічевий, принцип ШИРОКОГО ДЕМОКРАТИЗМУ... і признання рівного політичного права для кожної одиниці суспільства. Українському народові ніколи не довелося цілком і повністю виявити свою провідну ідею; йому довелося лише ініктивно простувати до неї: у давнину, за княжих часів, вічевим, громадським та виборно-церковним устроєм, перегодом судовим устроєм у так званих копних судах.

Нарешті ж оця провідна ідея вельми рельєфно визначилась в козаччині, а це виразніше, з погляду реалізування її в житті, — у Запорозькій Січі... Провідна ідея нації може найширше виявится під час самостійного її життя». Нарешті, здобувши свою Українську державу, ми здобули й можливість сповна реалізувати свою провідну політичну ідею.

Іван Франко присвятив низку праць територіальним громадам Галичини. Розмірковуючи над значенням громад у ПОЛІТИЧНОМУ житті держави, він у праці «Що таке громада і чим вона повинна бути» писав: «Коли кожний повіт, кожний край, кожна держава складається з громад сільських чи міських, то ПЕРША І НАЙГОЛОВНІША ЗАДАЧА ТИХ, ЩО УПРАВЛЯЮТЬ державою, краями, повітами повинна бути така, щоб ДОБРЕ УПОРЯДКУВАТИ І МУДРИМИ ПРАВАМИ ЯКНАЙБІЛЬШЕ ЗАБЕСПЕЧИТИ ту найменшу, але основну одиницю. Бо коли громада ЗЛЕ УПОРЯДКОВАНА, БІДНА, ТЕМНА І САМА В СОБІ РОЗЛАЗИТЬСЯ, то очевидно, що й увесь побудований на ній порядок повітовий, краївий і державний не може бути тривалий». (Що ми й маємо — П. С.)

У 1927 р. Західноукраїнське національно-демократичне об'єднання (УНДО) у брошурі «За життя громади» настоювало, що наша сила як народу опирається і зберігається у наших громадах. Наши громади є джерелом нашої гospодарської сили, є ОСНОВОЮ, НА КОТРОУ СПИРАЄТЬСЯ НАША ПО-

ЛІТИКА, з громад рекрутуються наші борці-герої за країще життя народу, є кузнею, де гартується національна сила і свідомість».

Правник Костянтин Левицький у своїй праці «Наш закон громадський» зазначив,

що протягом століть важливими функціями громади

були: забезпечення правопорядку на своїй території, гospодарська і культурно-просвітницька функція. Так, для

гарантування безпеки всім

членам громади, збереження

рухомого і нерухомого майна

у містах і селах створювали

аспеціальна поліцейська

служба (нічна варта). Громади

мали свої маєтки, прибу

тки від яких йшли на потреби

її витрати всіх односель

ців — членів громади.

Вони володіли громадським

майном — речами, що

служили кожному членові

громади. Сюди входили орні

місце в організаційно об'єднаній громаді свого села, селища, міста і час від часу працювати в ній на СЕБЕ ТАК, як він уже працює у своїй сім'ї і трудовому колективі.

Звичайно, не кожен виборець-«сирець» захоче і зможе переосмислити звичну йому філологісткову роль у політичній системі держави, фактично зведену лиш до голосування, і відмовиться від неї.

Але необхідна для територіальної громади їхня більшість (51%) — захоче і зможе, бо це стверджуватиме їхню самостійність, людську гідність, сприятиме задоволенню їхніх життєво важливих потреб, відповідатиме провідній політичній ідеї українського народу, традиціям наших предків.

Підтвердженням такого погляду слугують і дані проведеного мною опитуван-

ня громада у будь-який час може достроково припинити повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування, якщо вони порушують Конституцію або закони України, обмежують права і свободи громадян, не забезпечують здійснення наданих їм законом повноважень».

Ст. 7: «Право висування кандидатів у депутати місцевих рад та кандидатів на посаду сільського, селищного, місцевого голови належить громадянам України, які мають право голосу, і реалізується ними безпосередньо шляхом самовисування, а також висування на зборах виборців за місцем їхнього проживання».

Ст. 6. п. 1: «Первинним суб'єктом місцевого самоврядування, основним носієм його функцій і повноважень є територіальна громада села, селища, міста».

віче свого осередку й виконувати його рішення. Дворазова відсутність на віче без поважної причини обумовлює вихід із членів осередку без права поновлення. Переїздів поважних причин установлює віче ОТГ;

— дотримуватись усіх вимог статуту ОТГ.

Усі члени ОТГ рівноправні і мають право:

— виступати на віче ОТГ й відстоювати свою позицію з усіх питань порядку денного;

— пропонувати ради старійшин себе чи іншого члена ОТГ кандидатом у виборні органи влади;

— пропонувати віче себе чи іншого члена свого ОТГ кандидатом у члени осередкових комісій та делегатів конференцій осередків територіальної громади;

— обирати депутатів і посадових осіб в органи влади

її головою не пізніше як за два тижні до проведення чергового чи позачергового віче. Вона вирішує всі питання, пов'язані з його скликанням і проведенням. Рада слідкує за дотриманням нею і членами ОТГ положень Статуту ОТГ і регламенту віче. У спеціальному журналі реєструє нових членів ОТГ і зімсає з обліку вибулих. Заводить інше необхідне діловодство ОТГ.

Рада старійшин

До старійшин ОТГ належать його члени, чоловіки й жінки, яким виповнилося 60 і більше років. Вони користуються заслуженою повагою інших членів осередку. У залі проведення віче їм виділяється перша ряди.

Старійшини наділяються виключним правом пропонувати віче себе чи іншого члена свого ОТГ кандидатом у виборні органи влади;

— пропонувати віче себе чи іншого члена свого ОТГ кандидатом у члени осередкових комісій та делегатів конференцій осередків територіальної громади;

Віче (збори) ОТГ

Віче осередків — їхня вища влада. Сотники і їхні ради, конференції ОТГ та різні комісії — підзвітні віче.

Установче віче ОТГ готує і проводить група ініціаторів, що мешкають на території його формування. Для скликання установчого віче необхідно мати зареєстрованими членами ОТГ і присутніми на віче не менше 51% всіх виборців — мешканців мікрорайону міста.

На установчому віче розглядається і приймається Статут ОТГ, регламент віче. Формуються сотні осередку, закріплюються за ними місця — старійшинам — перші ряди, середньому поколінню — середні, молоді до 30 років — задні.

Сотники й старійшини збиряються на перші ради й вірішують свої організаційні питання.

Чергове віче ОТГ готує і проводить рада сотників не рідше двох разів на рік, в перший місяць весни і останній осені. Реєстрацію прибулих на віче проводять сотні заступники по своїх сотнях. У випадку фальсифікації даних реєстрації вони вибирають із членів ОТГ без права поновлення. Як спостерігачі на віче запрошується сотники інших ОТГ.

Віче розглядає і ухвалює порядок денний, регламентує час для доповідачів та виступаючих. Доповіді і виступи повинні бути стислими й аргументованими. Голосування — відкрите. Всі засідання віче протоколюються.

(Продовження на 7-й стор.)

ОРГАНІЗАЦІЙНО СТРУКТУРОВАНА, САМОВРЯДНА, ФІНАНСОВО САМОДОСТАТНЯ ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА — ОСНОВА ДЕРЖАВНОГО ДЕМОКРАТИЧНОГО УСТРОЮ УКРАЇНИ

землі, сінокоси, полонини, тополі, городи, сади, пасіки, стави і громадська хата, школа, церква, корчма, тюрема, млин тощо. Старовинною формулою взаємодопомоги при виконанні термінових або трудомістких робіт була толока.

Українські козаки здійснювали й політичні функції — обирали старшин, знімали їх з посад, навіть судили. Та російський царизм і радянська влада звели нанівець діяльність територіальних громад. Покажу це на прикладі. Влітку 2000 р. міський голова м. Щорса згідно з законом повинен був звітувати про свою роботу перед виборцями міста. Виконкомом міських рад було зроблено відповідну рекламу. Звітувати ж йому не було кому, бо майже із 9 тис. виборців на зборах прийшло менше півсотні, і це неподінокий випадок і не тільки в Щорсі. Доказів не бракує. 10.02.2001 р. на зборі прийшло близько 70 чоловік. І «звіт» відбувся.

Щоб більш зрозуміло відобразити існуючий стан «територіальної громади», скристаємо методом порівняння. Відомо, що у фундамент будинку закладають придатний для цього матеріал — камінь, бетонні блоки, випалену цеглу, скріплені між собою розчином цементу. Територіальна громада складається із своєрідних цеглин — окремих виборців, але не з єдиних між собою організаційно і тих, які не усвідомлюють тієї ролі, которую можуть і повинні відігравати у системі місцевого самоврядування в межах Конституції і законів України.

Ст. 19. п. 1: «...представницький орган місцевого самоврядування Україні — це гарантоване державою право та РЕАЛЬНА ЗДАТНІСТЬ територіальної громади... САМОСТІЙНО і під відповідальністю органів та посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України».

Ст. 22. п. 1: «Територіальні громади можуть мати власну символіку».

Ст. 60. п. 1: «Територіальним громадам належить право комунальної власності на рухоме та нерухоме майно, доходи місцевих бюджетів, інші кошти, землю, природні ресурси, підприємства, установи та організації, банки, страхові товариства, пенсійні фонди, нежитлові приміщення, заклади культури, освіти, спорту, охорони здоров'я...»

Ст. 75. п. 1: «Органи та посадові особи місцевого самоврядування є підзвітними, підконтрольними і відповідальними перед територіальними громадами. Вони періодично, але не менше як 2 рази на рік звітують перед територіальними громадами про свою роботу».

Ст. 75. п. 1: «Територіальна

ПРОЕКТ СТАТУТУ ОСЕРЕДКУ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ (ОТГ) м. Щорса

Загальні положення

Ми, виборці м. Щорса, беремо на себе відповідальність за власнодолю, долями, відповідальністю за відальність від реальній влади, прагнучи створити в місті і районі (разом з громадами сіл і з сприянням органів влади) гідні людини умови життя, по усвідомленій необхідності, об'єднуємося й діємо в постійні існую

Віче обирає зі своїх членів дільничну виборчу комісію, одного (чи двох) депутатів до міської ради, делегатів на конференцію ОТГ міста і уповноважує їх відстоювати в міськраді і на конференції позицію більшості осередку з доведенням до відома депутатів та делегатів конференції і позиції його меншості. Після конференції делегати звітують перед черговим віче свого ОТГ.

Кожен депутат міської ради звітує перед своїм ОТГ через півроку після його обрання і далі кожного піврока. Згідно з законом віче ОТГ може достроково позбавити його своїх повноважень і обрати іншого депутата. Віче ОТГ має право висувати свого кандидата на голову міської ради, депутатів районної, обласної і Верховної Рад. Розпустити ОТГ може тільки його віче.

Координаційний центр

Для підготовки й проведення конференції ОТГ та узгодження своїх дій ради сотників створюють координаційний центр осередків територіальної громади міста. До його складу входять голови рад сотників усіх ОТГ. Складає й проводить засідання координаційного центру голова ради сотників осередку № 1 на пізніше, як за два тижні до проведення конференції. Він же виконує обов'язки голови координаційного центру. Координаційний центр визначає для осередків кількість делегатів на конференцію ОТГ.

Конференції ОТГ — найвища влада територіальної громади. Конференція ОТГ скликається головою координаційного центру для заслуховування звіту голови міської ради через рік після його обрання і далі щорічно. Згідно з законом конференція може достроково позбавити його повноважень голови, передавши їх його головному супернику на поперецьних виборах, який запрошується на конференцію з правом виступу на ній.

Стосунки між віче ОТГ, міською радою і її головою
В період між віче осередків і їхніми конференціями виборці міста підпорядковуються рішенням депутатів міської ради і її голови. На віче і конференції ОТГ депутати міськради і її голова підпорядковуються їхнім рішенням і проводять їх в життя.

Символіка, приміщення, майно і гроші ОТГ

Територіальна громада м. Щорс матиме свою символіку. Віче і конференції ОТГ проводитимуться в районному Будинку культури. Згодом ОТГ матимут необхідні для роботи: приміщення, майно, гроші, печатку. Джерела грошових надходжень кожен ОТГ знаходить самостійно, виходячи зі своїх можливостей. Осередки матимуть своїх скарбників і визначатимуть, куди витрачати кошти.

Заявлення до проекту статуту ОТГ

У цьому проекті мають міс-

це відхилення від чинних законів України про місцеве самоврядування і про вибори депутатів рад всіх рівнів, спрямовані на забезпечення Конституційної ролі територіальних громад (народу) у політичних процесах як єдиного джерела влади в державі.

Для цього майбутнім територіальним громадам НЕОБХІДНО:

- Здобути статус юридичної особи.
- Взяти на себе утворення дільничних виборчих комісій.

— Монополізувати право висувати кандидатів у ради народних депутатів і на виборні посади всіх рівнів під відповідальність конкретного ОТГ.

Представники партійних, громадських організацій, трудових колективів, самовисуванці, якщо хочуть бути обраними в органи влади і здатні кваліфіковано здійснювати надані їм громадою владні повноваження в інтересах громад і української нації, повинні стати членами ОТГ за місцем свого постійного проживання і згідно зі статутом ОТГ висуватися і обирається через них. Таким чином буде встановлено постійний організаційний зв'язок між партійними організаціями (партіями) і громадами (народом). Партійні організації здобудуть можливість пізнавати і відбирати з ОТГ політично здібну молодь, виховувати з неї кваліфікованих політиків-професіоналів, а безпартійні громадів спілкуватися з партійцями і знатимутися, кому з них можна довірити здійснення певних владних повноважень, а кому — ні.

— Монополізувати право підготовки, скликання і проведення своїх віче, конференцій радами сотників. Якщо виникне необхідність скликати позачергове віче — голова міста чи села повинен ініціювати його проведення через раду сотників.

У МОНОПОЛЬНОМУ РОЗПОРЯДЖЕННІ ГРОМАД (НАРОДУ) ЯК ЄДИНОГО ДЖЕРЕЛА ВЛАДИ В ДЕРЖАВІ ПОВИНЕН БУТИ ЧІТКО ОКРЕСЛЕНІЙ, ЗАКРИПЛЕНИЙ ЗАКОНОМ КОНТРОЛЬНИЙ ПАКЕТ КЛЮЧОВИХ ВЛАДНИХ ПРАВ, ЯКІЙ УНЕМОЖЛИВИТЬ МАНІПУЛОВАННЯ НИМИ БУДЬ-КИМ У БУДЬ-ЧИХ ІНТЕРЕСАХ.

Умови, необхідні для реалізації цього проекту:
— Офіційно заявлена згоди і підтримка в реалізації проекти та громади, облдержадміністрації, облради, райдержадміністрації, райради, населеного пункту, бо це повинно бути їхнє «ПЕРШЕ И НАЙГОЛОВНІШЕ ЗАВДАННЯ».

— Створити із добровольців групу (групи) щодо проведення з виборцями конкретного населеного пункту більшості віче ОТГ, інформації і про можливість їх реалізації чи дієвого впливу

вообов'язки, а найперше — владні, для максимального забезпечення повноцінності свого життя.

На думку П. Семененка, досягнути цього можливо спільними зусиллями партій, громадських організацій, ЗМІ і держави шляхом формування і діяльності організаційно структурованих, самоврядних, фінансово самодостатніх територіальних громад у населених пунктах України, про що, зокрема, йдеється в опублікований вище статті. Павло Дмитрович сподівається отримати від адресатів обґрунтовану відповідь на своє звернення і шукає однодумців серед читачів-«світличан», для чого просить опублікувати його адресу й телефон, що ми й робимо: Семененко Павло Дмитрович, вул. 30 років Перемоги, 4, кв. 1, м. Щорс Чернігівської обл. Конт. тел.: (097) 425 24 95.

на органи місцевої влади для їх реалізації, через їхнє організаційне об'єднання і діяльність в ОТГ.

— В процесі бесід підібрати із жителів населеного пункту ініціативну групу, яка б взяла на себе організаційні функції щодо формування ОТГ: підготувати проект статуту і регламенту ведення віче ОТГ (дати їм зразок), зібрати і зареєструвати заяви виборців і при їхній кількості не менше 51% — скликати і провести організаційне віче. Завердити статут, регламент ведення віче ОТГ, сформувати сотні, обрати сотників, провести організаційне засідання ради сотників і старийшин, оформлені протокол, передати свої функції ради сотників і саморозпуститися.

— Через засоби масової інформації інформувати населення району і області про хід формування ОТГ в населених пунктах.

Заключна частина

Основою, живильним джерелом існуючих рад народних депутатів і громадянського суспільства можуть і повинні стати не просто виборці, а повноправні господарі у своїй країні — громадяни України, організаційно об'єднані у постійно існуючих осередках територіальних громад, спроможних самостійно, систематично збиратися на віче, конференції і безпосередньо здійснювати свої керівні ключові функції у системі місцевого самоврядування задля власних і національних інтересів.

Якщо візьмемося за цю нову для нас, так необхідну справу, то й навчимося робити її ціннівати, як цінємо сім'ї, в яких живемо, і трудові колективи, в яких заробляемо собі на хліб насущний.

**Підготував
Павло СЕМЕНЕНКО
м. Щорс, Чернігівська обл.
(Використана література:
Газета «За вільну Україну», № 45, 02.04.98 р.
В. Антонович «Про козацькі часи на Україні»)**

Зразок заяви Ініціативної ради виборців

Гр. _____
року народження, постійно проживаю
м. _____ вул. _____,
буд. №_____, кв. №_____,
тел. №_____, освіта_____,
маю право голосу
ЗАЯВА

Даю згоду зареєструвати мене членом осередку територіальної громади м. Щорс для здійснення своїх правово-обов'язків громадянами України: висувати знаних мою членів свого осередку кандидатами в органи влади, обирати депутатів і посадових осіб, заслуховувати їхні звіти, згідно з законом достроково відкликати деяких з них й вирішувати інші проблеми суспільного життя. Зобов'язуюсь 2-3 рази на рік брати участь у роботі віче ОТГ своєго осередку і виконувати його рішення.

Підпис
Дата

ПАСІОНАРІЇ ТРИМАЮТЬ УКРАЇНУ НА ПЛАВУ

Журналістський хліб тим і дужманий, що журналіст може контактувати з найкращими людьми нашого суспільства. Під час поїздок до столиці ніколи не минало Ірпеня, адже є декілька наших передплатників. Завжди радію їхнім успіхам, засмучуюсь невдачам. Цього разу застав не в найкращому стані відомого українського філолога професора Василя Горбачука. Вік і хвороба даються взнаки... Зате Василь Тихонович похвалився, що попри важкий стан і приуктість до ліжка (серйозні проблеми із хребтом) він упродовж 2013 року закінчив давно задуману книгу «Український повстанський рух на Берестейщині в середині ХХ століття». Я завжди захоплювався продуктивністю праці вихідці з Берестейщини, який три десятиліття прожив на Донбасі, але останні роки свого життя вирішив провести поряд з Києвом. Та це й зрозуміло, адже всі думки й помисли пана Горбачука пов'язані з Україною. А Київ створює країці умови для самореалізації. Звернув увагу на малюваній портрет берестейця, що висить на стіні його робочого кабінету, — там обличчя філолога в обрамленні пшеничних колосків. Це родич колись вирішили, що саме такий портрет найкраще відображає характер Василя Тихоновича. Адже він, ніби залибленій у рідину справу агроном, що з ранку до вечора працює на полі; ось тільки цим безмежним ланом для професора є вся Україна.

працює для блага рідного краю — там відкриваються неабиякі перспективи.

«ПУЛЬСАР ПРИІРПІННЯ»

Справжнім явищем Ірпеня та найближчих селищ став соціально-аналітичний журнал «Пульсар Приірпіння». Його двигуном, «моторм» є уродженка Херсонської області Юлія Бережко-Камінська. Молода талановита поетеса полюбила Приірпіння всією душою. Чи не тому, що тут є такі люди, як козацький писар Зборовський? Та й хіба тільки він один? Небайдужих і розумних людей тут вистачає. А далі вже розгулялися талант і кипуча енергія молодої тавріянки. Так писати вірші... Такий часопис видавати! «Пульсар» нагадує добро відому українській інтелігенції газету «День», але ж там потенціал, ресурси, традиція, а тут все починалося практично з нуля. Якби була хоч мінімальна державна підтримка, то «Пульсар» міг би стати символом нової України. Тієї України, яка виростає з низів, яка навіть у провінції здатна зібрати в кулак всі інтелектуальні сили. Така Україна може бути цілком конкурентоспроможною у ХХІ столітті. Браво, Юлечко, браво, кобзарський нащадку (справді, у неї по материнській лінії хтось там із Шевченкового роду), твори і дерзай во славу Приірпіння і рідної Таврії! Все мое журналистське ество підказує, що цей проект має велике майбутнє — саме як символ здатності до мобілізації ресурсів, до інтелектуального ривка, до близької перемоги, що здійснюється малими силами.

Перед мною сьоме число «Пульсару» за 2013 рік. Чого тут тут нема! Ось стаття «Кому здійснити українське диво?». У статті Івана Окоєва йдеться про анонімне анкетування серед старшокласників Ірпеня на тему: «Що означає бути українцем?». Повірте, дуже цікаві відповіді! Є замітка «Ірпінь може стати столицею настільного тенісу». Та й інша на спортивну тему: «Бойова п'ятирічка коцюбинських дзюдоїстів». Пояснює, що йдеться про селище Коцюбинське, яке неподалік Ірпеня. А ще є Біличі, Ворзель, Буча. Саме в цих близьких до Києва населених пунктах і поширюється часопис. Про їхнє життя і пише. Але так пише, що цікаво будь-якому українцю. Навіть галичанину. Адже є розділ: «Говоримо правильно», є «Послання дорослим від дітей», є навіть замітка академіка Івана Дзюби, написана спеціально для «Пульсару Приірпіння». Процитувати? Ось: «Наше суспільство розчленоване і роз'єднане для вирішення великих завдань. Зробити щось конкретне надзвичайно важко. У нас люди звички, що від них мало що залежить, що хтось усе зробить за них. Покладаються на владу, на начальство, ще на когось і даліко не кожен готовий на свій особистий посильний внесок...». Як бачимо, Іван Михайлович не ідеалізує ситуацію і не обіяє манні небесної. Але він пропонує той шлях, який з часом гарантуватиме успіх: «У чому вихід? Необхідно розвивати самоврядування. Зараз дуже багато розмов про створення місцевих територіальних громад. Я не знаю, як це буде організовано, але, на мій погляд, дуже важливо, щоб люди в таких об'єднаннях могли відстоювати свої права.

Для цього також потрібен час — готовність людей до такого самоврядування — справа не проста. Доведеться пройти і через анахію, і через рутину, але поступово треба йти самим шляхом. Як тільки буде створена демократія на цьому рівні, тоді з'явиться надія і на побудову справжньої демократичної держави...».

(Продовження на 9-й стор.)

Портрет В. Горбачука

Ю. Бережко-Камінська

МОЛОДИЙ ТАРАС ШЕВЧЕНКО ПОСТАВ У ВОЛИЦІ

10 ЛИСТОПАДА НАЗАВЖДИ ВПИШЕТЬСЯ В ІСТОРИЮ СЕЛА ВОЛИЦІЯ И СОКАЛЬЩИНИ ЗАГАЛОМ: ДО 200-ЛІТтя ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ВЕЛИКОГО КОБЗАРЯ ТУТ УРОЧИСТО ВІДКРИТО ПАМ'ЯТНИК ТАРАСОВІ ГРИГОРОВИЧУ ШЕВЧЕНКУ.

На урочистості зібралися мешканці сіл Волицької сільської ради, педагоги та учні, вихідці з Волиці та Комарева, представники місцевої та районної влади, громадськість району.

Перед урочистим відкриттям у приміщенні школи пройшла мультимедійна презентація лекції «Пам'ятники Т. Г. Шевченку в Україні і світі». Їхня роль і значення у формуванні позитивного іміджу України, яку провів шевченкознавець Руслан Теліпський з Луцька. Водночас сокальський митець Анатолій Покотюк представив власну виставку робіт, присвячену Великому Кобзареві.

Пам'ятник встановили у центрі села перед адмінбудинком ПАФ «Білий Стік» та сільської ради. Ще зранку жителі прикрасили вулиці національними прапорцями, вивісили Державні прапори на домівках. З поздніх липень музика духового оркестру Сокальського районного дому під керівництвом Петра Криштофа.

Для жителів Волиці це був осонливий день, якого чекали декілька місяців. Ідея спорудження монумента зародилася під час Шевченківського свята у Народному дому с. Комарів 10 березня цього року. За її реалізацію взявшися оргкомітет – Надія Білик, Олег Іванчин, Марія Ко-

роль, Михайло Антонюк, Петро Грабовий, Стефанія Шевчук, Степан Солдат, Світлана Стецюк, отець Іван Бігун, отець Роман Демкович. Допомагала громада. Активну участь взяла колишня вчителька місцевої школи, виховник «Юн-Сіці» Марія Король, яка збирала кошти, шукала меценатів. Велику підтримку та допомогу в організації свята також надала керівник апарату Сокальської РДА Марія Христинич.

Поки селяни ходилися та з'їжджалися, М. Христинич розповіла гостям про сільську раду, історію Волиці та Комарева, визначних та талановитих вихідців з цих сіл. Зокрема, про скромного, але добrego господаря і справжнього патріота села і України Олега Іванчуна, завдяки якому тут постав пам'ятник великому Кобзареві. Загальна вартість скульптури складає понад 200 тисяч гривень, з яких левову частку виділила ПАФ «Білий Стік».

...З самого ранку у місцевих храмах відбулися Святі Літургії, після яких парафіяни автокефальної та греко-католицької церков з хоругвами та прапорами вирушили до пам'ятника. Їх зустріли у вищих строях жителі села, учасники художньої самодіяльності сіл Волиця, Комарів та Зубків, гости та діти.

Розпочалася урочиста церемонія з Гімну України. Державний прапор на флагштокі підняли депутати сільської ради Ольга Хімко і Михайло Тиктор, краєзнавець Павло Бугай, провідний працівник агроЕріми «Білий Стік» Петро Грабовий.

А за якусь мить ведуча – працівниця ПАФ «Білий Стік», членкиня Союзу українок Зубкова Галина Ващук надала право зняти полотнище з пам'ятника Олегу Іванчині, Марії Король, Надії Білік. Під дружній оплески присутніх та багатоголосе «Як умру, то поховайте...», який з піднесенням виконав зведенний хор сіл Волиця, Комарів та Зубків, постав дорогий образ молодого Тараса Шевченка зі свічкою, який сидить за столом і пише. Золотом вибліскують на пам'ятнику знайомі слова: «Світоч нації – такий великий, як Україна! Як світ! Він – наша доля і заповіт!». Над проектом працювали скульптор Микола Король з синами Тарасом і Мар'яном. Концепцій пам'ятника було кілька, однак зупинилися на образі молодого Шевченка зі свічкою та пером у руках. Отці – вихідці сіл Волиця та Комарів – Іван Бігун, Роман Демкович, Володимир Жарсь-

кий, Микола Шульган, о. Богдан Манчур, о. Павло Потілуйко, диякон Микола Потілуйко освятили пам'ятник.

Першою до мікрофона ведуча запросила голову оргкомітету зі встановлення пам'ятника, Волицького сільського голову Надію Білік. Її святкове вітання доповнюють ось такі промовисті рядки: «Сьогоднішній день для жителів сіл Волиця та Комарів є осонливим. Сьогодні згійснилася наша мрія. Тарас Шевченко прийшов у наше село і постав з каменю тут перед нами. Я пишауся, що є дочкою українського народу, який мав такого сина. Адже в Україні немає домівки, де б не поважали, не любили і не шанували Великого Кобзаря. Він був не лише поетом, а борцем за волю, за долю людей».

Надія Білік вручила подяку від громад Волиці та Комарева за вагомий і надійний внесок щодо спорудження пам'ятника Т. Г. Шевченку з нагоди 200-ліття з Дня народження поета директору ПАФ «Білий Стік», меценату Олегу Іванчині. Подяки отримала також Марія Король, яка носила у серці ідею створення пам'ятника, та скульптор Микола Король з синами Тарасом і Мар'яном, які реалізували творчий задум у камені.

Шевченко писав незабутні поезії, в яких плакав і сміявся, благословляв і прокли-

нав. Один з таких його творів – «Розрита могила» – прочитала Світлана Стецюк.

Директор ПАФ «Білий Стік» Олег Іванчині подякував усім працівникам агроЕріми, жителям села за похертви на пам'ятник, не-втомному ініціатору – Марії Король, яка докласти стільки здоров'я і сил, щоб тут постав пам'ятник, усім, хто доклався до його будівництва, та зазначив: «Вірю, що на пораду до Кобзаря, з радостями і сумом, приходитимуть односельчани, починаючи від учнів і до старших людей. Сюди приходитимуть за благословенням і ті, хто ставатиме на рушничок щастя. Наша Волиця є під покровом Матері Божої, а від сьогодні – під покровом Тараса Шевченка».

Враз над Волицею полинуло «По діброві вітер віє» у виконанні вокального тріо бандуристів Сокальської школи мистецтв ім. Віктора Матюка – Надії Козій, Марії Дубик, Галини Мульки.

Ініціатор спорудження пам'ятника Марія Король пояснювала жертводавцям за кошти та усім, хто пришов віддати шану і честь Великому Кобзарю. По-особливо му звучала з її вуст Шевченкова поезія: «...Кайдані порвіте, // І вражою злою кров'ю // Волю окропіте». Вісімдесятирічна жінка запевнила односельчан, що не збирається на цьому зупинятися, у її планах – закінчити будівництво Народного дому у рідному селі, і у будівлі, яку не можуть закінчити 31 рік, залунає Шевченків «Заповіт». Адже підростає молоде покоління, яке теж знає і любить Шевченка. У цьому переконалися присутні, коли до мікрофона підійшла учениця місцевої школи Наталія Антонюк, яка з пафосом про-

Опісля знову зували Шевченкові полум'яні строфі. Їх читали діти, дорослі,amatori художньої самодіяльності, депутати та керівники району. Вони актуальні сьогодні як николи, бо Шевченківське слово нам правду возвістить: про нас самих, про нашу гідність й свідомість. Його місія – це місія охоронця української нації.

(Продовження на 9-й стор.)

Україна прокинулася у Шевченкові, — зазначив у вітальному слові з нагоди свята депутат районної ради, помічник народного депутата Степана Курпіла Олег Коужушко. — Він прийшов, коли чаша народного терпіння переповнилась вщерть. Він врятував нас, нашу мову, нашу честь. Він відтворив і створив Україну. Нам потрібно вчитися у Тараса Шевченка любити нашу славну Вітчизну.

О. Коужушко вручив депутатові районної ради, заслуженому працівнику сільського господарства, директору ПАФ «Білій Стік» Олегу Іванчині подяку за громадянську позицію від народного депутата України Степана Курпіла.

Зведеній хор сіл Волиця, Комарів та Зубків під керівництвом художнього керівника Галини Климчук виконав пісню «Реве та стогне Дніпро широкий...», яку підхопили всі присутні.

Опісля ведуча Галина Вашук зачитала вітання від правнучки Тараса Григоровича Шевченка по родинній лінії брата Йосифа, автора книги «Коріння Шевченкового роду» Миколи Лисенка для волицької громади: «Щиро вітаю вас з відкриттям пам'ятника Тарасу Григоровичу Шевченку. Бажаю Вам Божого благословення, безмежного щастя. Любіть Україну так, як її любив наш Тарас».

За невмируше слово та незламний дух української любові та шанування Поета, встановлюють у своїх населених пунктах йому пам'ятники. «І нині в камені постав наш світоч, наш пророк у селі Волиця. Протягом багатьох років українська нація вижила і збереглася, завдяки вірі в Бога і збереженню рідної культури, завдяки генію, на

якого завжди дивилася, з яким завжди звірялася, до якого завжди поверталася у нелегкі хвилини, який в своїх словах завжди був пророчим... Тарас Шевченко — наш гений — завжди стоятиме на сторожі Української держави і завжди вказуватиме нам шлях, що нам робити і куди йти», — зазначив голова Сокальської районної ради Ігор Дацюк.

Шлях до Шевченка для кожного з нас є шляхом до себе. І ми йдемо до гарячої свічки його слова, засвіченої на багато віків для всіх наступних поколінь. «Ну що б, здавалося, слова... Слова та голос — більш нічого. А серце б'ється — ожива, як їх почуче!». Бо вони прості та йдуть з самого серця.

Кожен з нас, перегортаючи сторінки «Кобзаря», щоразу знаходить для себе ті слова, які Т. Г. Шевченко хотів сказати кожному з нас, — говорила депутат обласної ради Ганна Костюк. — Він був українцем та патріотом. Його поетичні строфі змушують нас задуматися: чи є ми справжніми патріотами України, чи просто є такими на словах. Він є нашим духовним учителем та наставником. З його уст пролунали такі слова: «Обніміться ж, брати мої. Моло вас, благаю!..», які актуальні для нас нині, бо цього об'єднання бракує кожній родині, кожній громаді, бракує нашої України.

Розхвилював присутніх і виступ голови фракції ВО «Свобода» у Сокальській районній раді Тарас Стародуба, який наголосив, що «погляд Т. Г. Шевченка та його творчості у Російській імперії — це було як грім серед ясного неба, то була шокотерапія для російського царизму. Феномен Т. Шевченка полягає в тому, що він боровся за

душу людини. Це була боротьба не за щось матеріальне, а саме за душу як елемент невмирущості людини. Не маючи за собою збройної сили, він поставив на захист «отих німіх рабів» слово. Вони його нищили по засланнях, вони його цькували, заборонами таврували, але вони його не знишили... І це значко, що нині тут, на волицькій землі, в такій прекрасній постаті він постав. Не таким, яким його мало-ввали в радянські часи: старий, замучений, а молодий, яскравий, енергійний, такий, який він був по життю. Не змогли його таврутати ні в царській Росії, ні за більшовізму, як наших інших геройів. Він був воїном народним поетом, він був безсмертним, незнищеним і таким залишається.

Сьогодні виростає в Україні покоління, яке часто соромиться заговорити рідною мовою чи розгорнути українську книжку. Рівень відповідальності у суспільстві впав. Людина своїми діями сіє зневірю і водночас жаліється, що ніхто ні в що не вірить. Хіба за таку Україну боровся, мучився, але не каєвся Т. Г. Шевченко? Я глибоко переконаний, що хто не має вдома на столі Біблії — не може себе називати християнином, хто не має на столі «Кобзаря» — не може називати себе українцем. Сьогодні, стоячи перед монументом Тараса Шевченка, ми повинні усвідомити, що його дух тільки тоді повірить у ширість і поважність нашого святкування, коли ми не словами, а ділами доведемо, що є гідними представниками нескореної і нездоланої української нації».

Т. Стародуб передав вітання громаді від лідера ВО «Свобода» Олега Тягнибока з приводу відкриття у селі пам'ятника Великому Кобзареві до 200-річчя від дня його народження. «Шевченко жив, живе і буде жити поміж нас. Складаємо шану, помолімось за його грішну і святу душу. Дякуємо Богу, що дав нам Пророка. І стояти тут йому вічно з квітами всенародної любові», — сказала на завершенні урочистостей ведуча Галина Вашук.

Враз угору знялося дзвінке багатоголосе «Многа літа». Опісля під звуки духового оркестру Сокальського народного дому, який виконав «Думи мої, думи мої», учасники урочистого заходу поклали живі квіти до пам'ятнику великому Кобзарю та вклонилися йому.

Волиця стало тринадцятим селом на Сокальщині, де встановлено пам'ятник Тарасу Григоровичу Шевченку. Від народу до народу, з країни в країну іде по планеті Шевченко. Іде друге століття. І ніколи не припиниться його ході, бо вона вічна, як вічний народ, з якого він пішов у світ...

Любов ПУЗИЧ,
Василь СОРОЧУК

ПАСІОНАРІЇ ТРИМАЮТЬ УКРАЇНУ НА ПЛАВУ

(Закінчення. Поч. на 7-й стор.)

Мабуть, ці слова відомого дисидента-«шістдесятника» надихають колектив «Пульсару» та його читачів. Но «Пульсар» — не «Бульвар» (не в образу Дмитру Гордону буде сказано), тут публіка заангажована, серйозна, патріотична. І мені здається, що саме такі проекти, як «Пульсар», тримають Україну на плаву, не дають інтелігенції зневіритись.

РОСІЙСЬКОМОВНИХ І УКРАЇНОМОВНИХ ПРАКТИЧНО ПОРІВНУ...

Нашим читачам, мабуть, приемно буде довідатися, що «Кримську світлицю» знають і шанують у різних куточках України. Інколи закохуються «з першого погляду» під час літнього перебування в Криму, інколи дізнаються про неї від друзів. У мене було таке, що людина (не знаючи про мою причетність до «КС») розхвалив три-четири українські газети, а серед них ненароком згадає і «Світличку». Чому? Бо газета дає багато інформації по Криму. А Крим є дуже важливим регіоном, можна сказати, регіоном-датчиком. Думаю, що і до «Пульсару Приірпіння» визнання приде в найближчому майбутньому. Це також «датчик» етнічно української, але де-факто суттєво зросійшеної території. Також я ситуація, мабуть, і в Черкасах, і в Кіровоградщині. Там також варто передплачувати «Пульсар». Він і в Криму не зашкодив би... Но матеріали різноманітні і дуже цікаві. Скажімо, у замітці «Діалог цивілізацій» розповідається про зустріч із видатним ученим, професором Ліванського університету Сухейлем Фараом. Це ліванець із слов'янським корінням, представник православної релігії, активний діяч діалогу конфесій. Вільно володіє арабською, російською, французькою та англійською мовами... Є одним з авторів «Глобального прогнозу «Майбутнє цивілізацій» на період до 2050 року». Зустріч відбулася в Ірпені, в бізнес-центрі «Домінант», і організував її все той же «Пульсар Приірпіння». Але хіба кримчанам не було цікаво? Так що варто наводити мости і обмінюватися інформацією. Хоча б найактуальнішою. А вона ж є — я маю на увазі не тільки згадану замітку. У статті «Кому здійснити українське диво?» є цікава статистика. Було опитано 300 юнаків і дівчат Ірпеня. Питання були дещо «провокаційними», скажімо: «Чи вважаєте ви себе патріотом України?». Дві третини хлопців відповіли, що вважають. А дівчата? Серед них рівень патріотизму значно менший — лише половина. Ставлення до національного одягу також виявилося неоднозначним. Одна половина із задоволенням носила б вишитанку, а інша — у жодному разі не одягla б її. Одна 13-річна школярка зневажливо відповіла: «Я була лучше параджку одела, а не вашу вишитанку, — это не модно!». Так що не треба казати: «де Крим, а де Приірпіння?». Цікаво, а як би відповіли школярі Кіровограда? А Севастополя? На запитання: «Якою мовою розмовляєте за межами школи?» — 39% ірпінчан відповіли, що російською. Українською лише 24%, суржиком — 15%. Ну, якщо скласти літературну українську і суржик, то разом вийде також 39%. Нічого дивного, що суржику так багато... Пригадай Ірпін двадцятьрічної давнини. Тоді російською було 80%, суржику — 20%, а літературною українською — нуль. Отже, певний прогрес є. Але якщо врахувати, що практично всі школи Приірпіння вже українські, то й хвалитися особливо нема чим. Бо що 22% школярів мову вибирає залежно від ситуації. А у Варшаві як? У літовському Вільнюсі? Чи в естонському Таллінні? Думаю, там «гнучкошинець» значно менше. Може, саме тому ці народи давно вже у Євросоюзі. Але не будемо пессимістами. Бо з нами «Пульсар», який робить добру всекраїнську справу і, зауважте, — малими силами.

МАНДРІВКИ З «КОБЗАРЕМ» І СИНЬО-ЖОВТИМ ПРАПОРОМ

Не так давно я відвідав ще й шахтарську Соснівку, що на Львівщині. Познайомився з Олегом Савчуком, сином соснівського «світличчя» Павла Савчука. Того самого, який є керівником організації «Екомілосердя». Поки тато займався екологією, Олег навчався в Польщі. Закінчивши вищу школу інформатики і менеджменту в Жешові. Два роки тому отримав ступінь бакалавра. А оськільки спеціалізацією Павла був туризм, то юнак вирішив трохи вивчити Європу, мандруючи по ній «автостопом». Спочатку об'їздив так лише Голландію, а потім вирушив по всій Європі — Словаччині, Австрії, Італії, Словенії, Франції, Іспанії... З собою взяв найголовніше: томик «Кобзаря» і синьо-жовтий прапор, який зазвичай накидав на плечі. Довелося побути в ролі «народного дипломата». Було чимало дискусій у самій Польщі. Із тими поляками, які останніми роками началися антиукраїнської літератури і тепер скили звинувачували українців в усіх смертних гріях. Натомість поляки категорично не хочуть вірити в те, що невмотивована жор-

стокість спершу була проявлена саме з їхнього боку. Так що спілкуватися було непросто. Але соснівчанин завжди наголошував на тому, що варто шукати те, що нас об'єднує, а не роз'єднує. У 2012 році Олег побував ще й у Донецьку — як футбольний уболівальник. Там було значно легше. «Мене здивувало те, що серед футбольних фанатів Донбасу є чимало патріотів України, — каже він. — Я розмовляв лише українською, і вони сприймали це нормально. А потім я і в Одесі познайомився з цікавим чоловіком. Той казав, що попри свою російськомовність дуже любить Україну. Я це не одразу зрозумів, бо вважаю, що всі ми повинні працювати над собою. Якщо любиш Україну, то й мову неважко вивчити...». Минуло десь із пари тижнів, і ось я отримав від Олега листа... аж із Греції! Судячи з усього, він задоволений: «Зарах я пишу від друзів — Стефана і Марії, у яких плану затриматися на пару днів. Греки дуже гостинні — зустрічають, годують і дають користуватися комп'ютером. Також до мене дуже добре ставились у Сербії та Румунії — українців люблять усюди! Хоча спочатку запитують, чи я — росіянин... А коли чують відповідь, що українець, то кажуть: «О, брат-українець!». Після Греції направляюся в Туреччину — це велика країна, яку хочеться добрі вивчити».

Ось такий він, Олег Савчук. Незважаючи на свій юнацький максималізм, невеликий життєвий досвід і незаангажованість у якісь серйозні проекти, вихідце із шахтарської Соснівки робить добру справу. Він не бойтися братів на себе відповіальність, представляючи всю Україну. Такі патріотичні, сміливі, а головне — непосидючі хлопці нам ой, як потрібні!

А В ДУШІ ЗВУЧАТЬ ПІСНІ — НЕЙМОВІРНІ!

Знову повертатся до Юлії Бережко-Камінської. Коли стаття була вже готова, я зв'язався з нею, щоб уточнити одну деталь: чи справді в її жилах тече кров Шевченкового роду? Виявилось, що колись кіївський письменник Микола Шудря, вивчаючи родовід Кобзаря, дійшов висновку, що всі родичі по лінії Юліної мами причетні до великої і славної Кобзаревої родини. Сама Юлія про це пише так:

«З кожним роком дедалі більше й більше відчуваю на собі силу цієї сімейної історії. І вона накладає безмірну відповіальність — бути гідною. Її сила не дає мені спокою:

А в душі звучать пісні — Неймовірні!

Не дають заснуть мені — Непокірні.

Як їх з серця не жену — Не кидають.

Моїм думам не до сну — Все співають...

Якщо Юлія справді є нашадком Кобзаря (особисто мені в це хочеться вірити), то цим багато що пояснюється. Зокрема, її поетичний талант, людська небайдужість та великий успіх власного патріотичного проекту. Але ж усі ми є нашадками когось із героїв. Бо було їх на нашій землі — ой, як б

ПОЕЗІЯ ДУШІ МОЕЇ

Поезія починається з почуттів і спостереження, — сказав відповідальний секретар Кримської республіканської організації Національної спілки письменників України, кандидат філологічних наук Михайло Вишняк, відкриваючи вечір сучасної української поезії «Поезія душі моєї», організований Кримською республіканською універсальною науковою бібліотекою ім. І. Франка спільно з Всеукраїнським інформаційно-культурним центром у рамках святкування Днів української писемності та мови в Криму.

Сам він, за його словами, ніколи не виходить з дому без записної книжки і ручки, бо в поетичні рядки можуть перетворитися в його літературні обробці будь-які побачені ситуації чи предмети з наоколишнього середовища, усмішки переходжих або зміни в природі. Тільки встигай їх записувати! Нині в Криму налічується близько ста членів Спілки, які пишуть літературні твори трьома мовами — українською, російською та кримськотатарською. Українське об'єднання, наприклад, дніми поповнилося ще одним, 25-им за рахунок, членом. Ним стала поетеса з Євпаторії Ольга Бондаренко.

А на цьому вечорі першою до читачів бібліотеки вийшла зі своїми поетичними творами Галина Литовченко. Джерело її натхнення, як вона сама сказала, — її рідна Кіївщина, Закавказзя, де перебувала в кінці 80-х років з чоловіком-військовослужбовцем, і Крим, де живе нині.

Віктор Стус, заслужений журналіст України, у своєму виступі здійснив історичний екскурс у минуле української мови, яка вікім була падчериця в суспільстві і лише нині, в умовах Української держави, отримала всі умови для повноцінного функціонування в усіх сферах життя. З-під його пера вийшло друком два романі, сім повістей, більше

двадцять оповідань, 70 байок у прозі, добірка віршів. Кілька з них із книги «Пісня амазонки» прозвучали в авторському виконанні, а також байки, в яких, на його думку, можна висловити в алгоритмічній формі те, чого не скажеш у звичайному постановочному творі.

Як лірика представив М. Вишняк любителям художнього слова Аркадія Вакуленка, якого знають як поета-гумориста, постійного ведучого «Літературної вітальні на вулиці Павленка, 48», і він, заслужений артист Автономної Республіки Крим, гідно захистив честь мундира своєї професії віршованими текстами, що стали піснями і звучать зі сцени, по радіо і телебаченню. Серед них — поезії про Чорне море, «Зацвітає соняшник» та інші.

Таке ж музично-пісенне продовження мають багато поезій Михайла Вишняка: «Стежина до отчого дому», «В боргу ми перед матір'ю своєю», «Мамина вишина»... Від першого, опублікованого в 1956 році вірша «Упала зоря», він у слові живе, милується квіточкою яблунею, жене від себе осінній сум, закликає до кохання в інтимній ліриці. Будь-яке мистецтво, і слова в тому числі, — це рух людини і вічна боротьба за нові й нові відвертості.

А гумористичні твори М. Вишняка, перемежовані з дотепними і комічними ситуаціями, які потрапляють персонажі байок та падрій А. Вакуленка, викликали веселий сміх у залі.

— Завдяки таким яскравим і не-повторним поетичним образам, драматургічним емоціям, що мають особистісне авторське звучання, і збагачується наша писемність, — сказав генеральний директор ВІКЦ Микола Кузьмін. — А літературна мова розвивається, стає більш відомою в світі.

Валентина ВАСИЛЕНКО

ЧИМ ЖИВЕ ПОЕТ?

Якось довго зволікав з написанням рецензії-відгуку на нову і не зовсім «нову» книгу Ігоря Даха, якого добре знаю, читав усі його збірки (а це — добрі два десятки), не раз друкував дописи про нього. Хотілося ще раз і ще раз проаналізувати творчий доробок автора, вивчити закономірності і розкрити новизну. А висновок такий: Ігор Дах пише, здавалося б, навіть на буденні теми, яскраво, емоційно, образно, шукає влучних (бува, що долові ємкіх) виражальних засобів. Митець і Слово, і як ним, Словом, правильно скористатися митеців, донести до читача думку — є для Ігоря Даха найважливішим орієнтиром у літературному океані, хоча координат-напрямків може бути багато.

Рано чи пізно, але в кожного автора настає мить, коли він усвідомлює необхідність підбити підсумки певного етапу своєї творчості, оглянувшись у час минулій, осмислити про житє (що так чи інакше позначається на творчості), проаналізувати та прорецензувати, може, й процензувати написане...

Ось таку мить відчув Ігор Дах, колишній шахтар, поет та прозаїк з Червонограда. І як підсумок — видає збірку «Живу, як усі...» (Львів: ТзОВ «Ініціатива», 2013. — 128 с.). Це книга вибраних поезій, які були надруковані в окремих збірках останніх років та в періодиці. Деякі вірші подані в новій редакції, деякі друкуються вперше, бо скільки часу з різних причин так і не дійшли до читача. Але більшість текстів залишились без правок та редактування. Вони неабияк дорогі Ігорю Даху, і щось по-іншому у них не скажеш.

Поезія Ігоря Даха сповнена любові до всього живого, сущого, до Людини, до України, отчого порога, пронизана глибокою пам'яттю про рід-родовід; у нього багато інтимної лірики, присвята друзям, побратимам, вірші на шахтарську тему, духовної поезії, творів, адресованих дітям.

Сповнені знаннями справи його шахтарські вірші. Один з авторів сказав: «Тим вищають душою шахтарі, чим глибше опускаються під землю...». Ось як він відгукується про вуглекопів:

*Виносить кліт'ю з глибин віків
Під сине небо України
З нічної зміни шахтарів,
Братів із дружньої родини.
Вони наряджено ідуть,
І сонце лагідне їм в очі.
Життя з них кожен знає суть,
Виходячи з обійтів ночі.
На лицях усмішки ясні,
Бо горді за свою роботу.
Спецівки скинуті брудні,
До съюзного промокли поту.
Назавтра знову у глиб віків
Вони ступатимуть єдино,
Щоб вогнік на копрах горів
І усміхалась Україна...*

Таке міг написати тільки той, хто побував у шахті і відчув важкість праці гірника.

Про глибокий ліризм віршів червоноградського автора (хоча він має дві Малих Батьківщини — рідну Жовківщину, де народився, і шахтарський Червоноград) свідчить те, що багато з них покладено на музичку Василем Сторонським, Марією Прокопець, Ольгою Голузинець, Кузьмою Смalem, Анатолієм Шуріком, Тарасом Васильком, Світланою Холявінською та іншими композиторами. А головне, ці пісні виконують!

Ігор Дах стверджує:
*Живу, як усі, я на світі,
В своїм горобинім краю.
За щастя його у одвіті,
За усмішку теплу твою...*

Але це не зовсім так. Живе, як усі, проте дивиться на світ по-іншому, сприймає його чутливим серцем поета і прозаїка. Бо поет завжди живе чужим болем. Погодтесь, доволі вічний віслів Івана Франка.

Кожна людина (поет, шахтар, те-

ся...) має свій хрест-ношу у житті. Однак тільки поет може сказати про неї усім по-особливому, відверто, як на сповіді. У вірші «Мій хрест» Ігор Дах зінєється читачам: *Несу сей хрест, а він — важкий,
Під ношою підкошуються ноги;
— Невже ти вірою слабкий? —
Спитав Господь, — Шалової дороги!*

I ось уже на півні

З моїм хрестом я, другі, перед вами.

Нехай простяте мене святі,

Що не заходжу в придорожні храми.

I у буденному житті

Не завжди із Всешиїном розмовляю,

А день за днем на самоті

Дорогу правди в темряві шукаю.

Є цікава новизна у творчості Ігоря Даха — взявшись перекладати найпопулярніші російські народні пісні на українську мову. Одна з них — «Черний ворон» (у перекладі автора — «Чорний круч»). Оригінал і переклад надруковано у збірці. Може, хтось із читачів скаже, що це безглузді і невдячна справа. Бо і я так сказав пану Ігорю. А той ж жартома, то серйозно відповів: «А чого то українці мають співати в українсь-

«ЦЕ МОЕ МІСТО! РАЙОН НЕ МІЙ...»

Місто — єдність несхожих, — говорив Арістотель. Однак люди, які зібралися в Кримській республіканській універсальній наукової бібліотеці ім. І. Франка на творчу зустріч з письменником-гумористом Юрієм Портовим, були настільки подібні в своїх почуттях до Сімферополя, що хотілося назвати його не світом, яким місто стає, за словами Лоренса Даурелла, коли ти любиш хоч одного з них, що живуть у ньому, а все світ. І приводом для такого публічного освідчення в любові стала презентація двох його нових книг — «Среда обитания» та «Сімферополь. Город, который я люблю».

Юрій Портов, справжнє прізвище якого — Рапопорт, живе тут все життя, за винятком перших двох років після народження в м. Гродному Білорусі та півтора року, коли служив в армії недалеко від Криму — в Чаплинці Херсонської області.

— Час — це така категорія, з якою не можна розлучатися, з нею потрібно жити, — говорить він. — Саме тому він і є головним героєм усіх моїх книг.

І як кожен новий день доповнює подіями та справами попередній, так і в його житті трапляються різні кумедні випадки, які він, школярем зачитуючись книгою І. Ільфа та Є. Петрова «Дванадцять стільців», у студентські роки та після закінчення Сімферопольського філіалу Севастопольського приладобудівного інституту майстерно використовував у складі команди Клубу веселих і кмітливих. Вони їздили з друзями на змагання КВК, розповідали один одному веселі

історії, які й дали йому основу для створення гумористичних мініатюр, що ззвучали в телевізійних та радіопередачах «С добрым утром!», «Кабачок 12 стульев», виконувались на естраді Євгеном Петросяном, Юхимом Шифріном та іншими артистами розмовного жанру, друкувалися в журналах «Огонек», «Работница», під рубрикою «12 стульев» у «Літературної газеті», вийшли п'ятьма власними збірниками.

Матеріал для двох нових презентованих книг також нагромаджувався роками в роботі Ю. Портова керівником студентського театру мініатюр, у редакціях газет «Кримський комсомолець», «Республика», «Южный курьер», державній телерадіокомпанії «Крим». Продемонстровані на екрані фрагменти його телевізійного проекту про вулиці міста, в рамках якого вийшло майже п'ятдесят передач, де він у легкій формі прогулянки з гумором та усмішкою досліджував історичне походження їхніх назв і відповідність їм внутрішнього змісту людей, які проживають на них, віртуально оживили опубліковані сторінки, а присутні в залі герой сюжетів, виходячи на сцену, доповнювали їх своїми розповідями та коментарями, що залишилися за кадром ефіру та друку.

Про що б не говорив письменник: з гордістю і гідністю про країці пам'ятки архітектури, острівці культури і духовності, які потрібно зберегти, чи в'їдти в ущипливу, лукаву примуржування очі, про символи по-милок минулих керівників міста на зразок

залишків стін колишнього ресторану «Асторія», яку лише недавно було знесено і облаштовано на цьому місці сквер Республіки, — завжди у нього це виходить з гумором, по-доброму, бо і сам, за словами виступаючих, добра людина. На нестандартні ситуації в громадському транспорті чи інші казуси на вулиці реагує фразою: «Це мое місто! Район не мій...»

Нові книги Ю. Портова багато в чому присвячені минулій епохі в біографії Сімферополя, атмосферу якої допомогли відчути на презентації пісні у виконанні групи «Калейдоскоп». І виступаючі, в числі яких були як офіційні особи — заступник голови Верховної Ради Автономної Республіки Крим Григорій Іоффе, Постійний Представник Президента України в АРК Віктор Плакіда, міністр культури АРК Альона Плакіда, так і давні та нові друзі — голова Кримської республіканської організації Національної спілки письменників України Борис Фінкельштейн, телеведучий Борис Левін, письменник і видавець Валерій Басиров, поет-bard Володимир Грачов та інші, дякували музі автора за це звернення до вуличок і будинків улюбленого міста, які рясніють іменами відомих людей. Це надихає, хочеться ні в чому не уступати колишнім знаменитостям, робити добрий справи незалежно від крісла, яке займаєш, не бути в себе вдома чужинцями, впорядковувати середовище проживання і зростати професійно.

У східних народів є вислів: сказане слово

вилітає, а написане — залишається. Сайд Енвер Йилдиз, генеральний директор фірми «Нові технології в освіті», під патронатом якої створена Сімферопольська міжна

Урок веде Л. М. Панкратова

НА УРОК —

ДО «ЗІРОК»!

Кожен учитель — зірка! «Вчителько моя, зоре світова» — це ж навіть у пісні увічнено. А коли цей учитель ще й переможець професійного конкурсу педагогів, то це вже «зірка» першої величини. Тож узвійті собі, як пощастило тим школярам, котрі ходять до таких «зірок» на уроці!

Минулого тижня справжній педагогічний «зорепад» гостинно приймали у своєму шкільному домі учні, педагогічний колектив та директор сімферопольської школи № 30 Наталя Василівна Шинкарчук: тут проходив міський етап Всеукраїнського конкурсу «Учитель року-2014». У весь навчальний день кращі педагоги міста давали тут свої відкриті уроци, які оцінювало компетентне журі. «Світлиця» завітала на один з таких конкурсних уроків, який проводила Любов Миколаївна Панкратова, вчитель української мови і літератури школи № 7, котра, про що ми довідаємося пізніше, стане «срібною» призеркою професійного конкурсу педагогів «Учитель року-2014».

їнської мови та літератури НВК школа-ліцей «Відкритий космічний ліцей» Олена Миколаївна Чумакова, друге місце, як ми уже повідомляли, здобула Любов Миколаївна Панкратова (ЗОШ № 7), 3 місце посіла Світлана Анатоліївна Ковтун (НВК «Школа-ліцей» № 17);

— у номінації «Кримськотатарська мова» переможницею стала З. С. Маметова (ЗОШ № 29), друге місце — Л. А. Джемадінова (ЗОШ № 42), третє — З. С. Меджитова (гімназія № 11);

— у номінації «Початкова школа» найкращим педагогом визнана вчитель початкової школи НВК «Українська школа-гімназія» С. В. Римська, друге місце посіла В. В. Силькіна (гімназія № 11), третє — Л. С. Кремпovich-Герасименко (НВК «Школа-ліцей» № 3);

— у номінації «Трудове навчання» перемогу здобула О. О. Грушіна (ЗОШ № 30), друге місце — С. Д. Шейхмаметов (ЗОШ № 42), третє — Е. А. Зоріна (ЗОШ № 40);

— у номінації «Світова література» перемогла Н. С. Володько (ЗОШ № 33);

— у номінації «Література» — вчитель російської мови і літератури ЗОШ № 30 Н. П. Чеботаєва, друге місце — С. Г. Короткова (НВК «Сімферопольський економічний ліцей»), третє — С. М. Абселямова (ЗОШ № 34);

— у номінації «Географія» перше місце здобула С. В. Чернецька, вчитель географії НВК «Школа-ліцей» № 17, друге — Василенко Т. В. (НВК школа-ліцей «Відкритий космічний ліцей»), третє — Д. Е. Осадчий (НВК «Школа-ліцей» № 3);

— у номінації «Психологія»: перше місце — Ж. В. Кокорева (НВК ім. 10 років Незалежності), друге — Л. Д. Пузіна (ЗОШ № 18), третє — Р. Н. Божок (ЗОШ № 5);

— у номінації «Психологія ДНЗ (дошкільні навчальні заклади)»: перше місце — С. В. Стефанова (ДНЗ № 9), друге — О. П. Курочкина (ДНЗ № 106), третє — В. С. Гак (ДНЗ № 82);

— у номінації «Директор школи» переможницею було оголошено директора гімназії № 9 Тетяну Валеріївну Коваль.

Усі переможці були відзначенні грамотами, грошовими преміями, цінними подарунками. Представники влади дякували вчителям за високий професіоналізм, за самовіддану працю і зобов'язувалися все робити для того, щоб підняття престижу професії педагога, створити для них та школярів достойні умови навчання й роботи. Напевне, найперспективніше з цього приходу висловився присутній на урочистостях голова ГО «Українська громада Криму» Владислав Хмелювський, котрий побажав учителям «європейської» зарплати.

А святковий настрій конкурсантам й усім присутнім створили ведучі церемонії нагородження, котрі вдало підбрали й продемонстрували гос-

тям кадри зі старих кінофільмів про школу і вчителів, а також юні артисти із сімферопольських шкіл зі своїми чудовими художніми номерами.

Директор школи № 30 Наталя Василівна Шинкарчук передала статуетку — символ учительського конкурсу — директору НВК «Школа-сад № 15» І. В. Потьомкіній, де через рік відбудеться «Учитель року-2015». Сподівається побувати там і наша «Кримська світлиця», яку напевне ж не випадково називають її учительською газетою. Тож до нових зустрічей — у шкільних класах і на газетних сторінках!

Любов СОВИК
Фото В. КАЧУЛИ

Н. Шинкарчук передає естафету «Вчителя року»

Л. Панратова

С. Ковтун

О. Чумакова

Методист міського методичного центру Наталя Манжула (друга праворуч) з «Вчителями року»

Журі (зліва направо): Г. Вороніна, Н. Алієва, К. Грунська

У Гвардійській середній загальноосвітній школі № 1 цього дня було досить багатолюдно. В її актовій залі зібралися вчителі, учні, їхні батьки, представники громадськості та державних установ. Серед присутніх у повному складі були і викладачі кафедри української філології Кримського інженерно-педагогічного університету на чолі з її завідувачем Ніною Грязан.

Колектив кафедри, який на цей раз запросили на святкування Дня української мови та писемності, вже третій рік поспіль пов'язує з цією школою активна творча співпраця. При школі організована філія названої кафедри й курси з української мови та літератури, які успішно працюють. Тож члени кафедри нерідко бувають в школі, обмінюються досвідом роботи, надають методичну допомогу молодим вчителям, беруть участь у різних заходах, організованих школою.

Цього разу в залі запанувала українська мова. Почалося свято з вітання, виголошеною учнями сьомого класу з українською мовою навчання. А далі слово було надане Н. Ф. Грязан, яка від імені кафедри привітала всіх присутніх зі святом і представила залі своїх колег-кафедрян, розповіла про роботу між кафедрою і підшефною школою, про обопільну співпрацю і участь вчителів школи в заходах, організованих кафедрою, зокрема в науково-практичних конференціях, як-то в останній III Всеукраїнській Шевченківській. Кафедра проводить в даній школі й активну профорієнтаційну роботу, запрошуєчи її випускників до вступу в університет, який нині має 7 факультетів та 26 спеціальностей.

Потім слово надавалось іншим гостям. Начальник відділу освіти Сімферопольської районної державної адміністрації С. В. Дмитрова, привітавши всіх зі святом, відзначила успіхи школи в навчально-виховній роботі. Доцент кафедри української філології В. В. Власенко наголосила на ролі рідної мови в піднесені духовності народу та патріотизму і подарувала школі книгу відомого мовознавця Л. І. Мацько «Українська мова в освітньому просторі». А голова Сімферопольського міського товариства «Просвіта» імені Тараса Шевченка П. Р. Власенко відзначив підінну співпрацю кафедри і школи із «просвітнями».

Голова Кримського творчого об'єднання республіканської організації Національної спілки письменників України, поет-лірик і гуморист-сатирик, літературознавець, доцент кафедри Михайло Вишневий, зачитавши вірш, присвячені рідній мові, сказав, що кримські письменники готові бути гостями школи і передав у дар шкільній бібліотеці збірку своїх віршів та підбірки газет «Кримська світлиця» і друкованого органу КРО НСПУ «Літературний Крим», що виходить трьома мовами

«ЯК ХОЧЕШ, ДРУЖЕ, ШАНУ ВСЮДИ МАТИ, НАВЧИСЯ РІДНУ МОВУ ШАНУВАТИ», АБО ТВОРЧА СПІВПРАЦЯ ВИЩОЇ І СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ

— українською, російською та кримськотатарською. Зaproшуєчи вчителів та старшокласників на заходи, які проводяться в КІПУ, зокрема до літературно-мистецької вітальні, що діє при кафедрі української філології, гостями якої є письменники і діячі культури та мистецтва, він сказав, що даний університет, в якому навчаються студенти багатьох національностей, став своєрідним оазисом, осередком на теренах Криму, в якому панує виховується міжнаціональна дружба, гармонія відносин і толерантність.

Виступи поважних гостей межували з номерами художньої самодіяльності як із боку школи, так і гостей із КІПУ. Особливо тепло зустріли учасники свята вітальні подарунки скрипальського ансамблю «Сельсьебіль» із КІПУ, який виконав чотири композиції, та пісні у виконанні студенток університету — «Два кольори» Мавіле Мухтаревої, «Варто чи ні» Мілі Ізотової та «Переманочка» Едіє Аblaєвої. Так само захопили слухачів і виступи вихованців школи, зокрема учениці 10-го класу Ксенії Погорілої з піснею «Мамина сорочка».

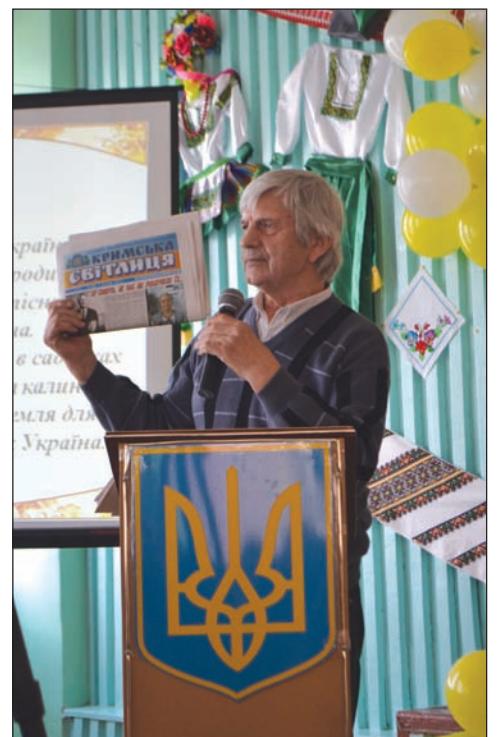
Не лишили нікого байдужим і ведучі зустрічі — учні школи, що виявили справжній акторський хист. Бездоганно володіючи українською мовою, вони полонили присутніх своїм словом. Змінюючи одне одного, по-

слуговуючись фактами історії та поетичними рядками майстрів слова, вони окреслили шляхи розвитку української мови протягом багатьох віків, мови, яка витримала випробування часом попри всі переслідування і заборону царських сатрапів, і потім наступних її душителів — комуністичних ідеологів. Однак вона вистояла і вижила. Нею створене прекрасне мистецтво і література, творіннями якої ми пишаемось. Українська література утвердилась, маючи у своєму активі таких геніальних письменників, як Тарас Шевченко, Іван Франко, Леся Українка, що зробили б честь будь-якої нації.

Наочанок від імені господарів і організаторів заходу виступила директор Гвардійської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 1 А. І. Шепченко. Подякувавши всім, хто сказав добре слово про школу та організаторам святкового заходу, вона відкрила шкільний щорічний етап Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яніка, запрошивши його учасників до відведені аудиторії.

Ще довго після закінчення свята його учасники не полищали школу, обмінюючись своїми враженнями від почутого і побаченого.

Михайло ВИШНЕВИЙ

ТИЖДЕНЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

«Сашка» (його роль зіграла учень 5 класу Василь Ляшенко), український вишиваний костюм, фартушок вінок з польових квітів (роль Лесі Українки зіграла Карина Катрук, учениця 5 класу). Гости привітали всіх присутніх з відкриттям українського тижня. Побажали успіхів у всіх його конкурсах. Розповіли про себе, про свої дитячі роки, як вони вчилися і жили в позамінному столітті.

Весь тиждень проводилися уроки-презентації. Була виставка малюнків, творчих робіт, читали власні вірші про українську мову. Наш 10 клас теж побував на такому уроці, де ми дізналися багато цікавого про українських письменників-ювілярів 2013 року. Наприкінці

та подарунки. Організаторами тижня української мови стали Галина Михайлівна Улітіна і Ніна Павлівна Острейко, вчителі української мови та літератури Сонячнодолинської ЗОШ, за що учні висловили їм ширу вдячність.

Катерина ОГАРКОВА,
учениця 10 класу Сонячнодолинської ЗОШ
м. Судак

Чи замислювалися ми, що таке мова? Чи може функціонувати народ без мови? Українська мова — це море, що не має дна і берегів, це безмежне небо. Прослухайте хоч кілька українських народних пісень, прочитайте українські твори — і ви

переконаетесь, яка вона чудова! З нею просто і надійно, це — душа моєї нації.

По всій Україні 9 листопада відзначався День української писемності та мови, і наша школа — не виняток. На святковій лінійці, присвяченій тижню української мови, виступали як учні, так і вчи-

18.11.2013 08:48

ПАМ'ЯТАТИ – РАДИ МАЙБУТНЬОГО

Упродовж місяця в нашій Штормівській школі-гімназії проходили заходи, присвячені одній з найтрагічніших сторінок в історії України – Голодомору, штучно спровокованому в 1932–1933 роках, під час якого, за різними підрахунками, загинуло від 7 до 10 мільйонів українців.

Ми можемо поставити собі запитання: чи треба ворушити минуле, розповідати молодому поколінню про те, що пережили наші предки? І відповімо: так! Адже якщо немає історії, немає минулого – значить, немає теперішнього. Як інакше навчити наступне покоління не робити помилок, бути гуманнішими і уважнішими один до одного?..

Мета усіх проведених заходів – ознакомлювати учнів з трагічним минулум нашого народу; вчити дітей з повагою ставитися до історії своєї країни, уміти розкривати її як біл, так і чорні сторінки; вшанувати пам'ять мільйонів співвітчизників, які стали жертвами Голодомору; допомогти дітям усвідомити необхідність відновлення історичної справедливості, утвердження в суспільстві нетерпимості до будь-яких проявів насилиства.

Усі класи підготували класні години, було проведено історичні читання «Голодомор у художній літературі», оформлено стенд і виставку літератури «Україна пам'ятає Голодомор 1932–1933 років». Також вшановано пам'ять жертв того трагічного періоду «круглими столами», телефонами і кінопереглядами.

Заступник директора школи Людмила Анатоліївна Поскребишина згадала ті страшні для нації події, коли 8 мільйонів українців було кинуто в жертву побудови радянської імперії. Методами терору, смерті, голodomору, якими не гребували вожді, будувалася держава, в якій потрібно було стерти такі поняття, як нація, українець, мова, культура. Для імперії важливим було створити новий тип радянської людини, якою легко управляти, яка не має своєї громадянської позиції, національної ідентичності.

Учні нашої школи прочитали декілька

поезій, які віддзеркалювали пекельні міті життя наших братів і сестер. Слова, сказані Олександрою Бухаріною, Веронікою Кучинською, Ганною Соколовою, Валерією Поляковою, не залишили нікого байдужим. Кожен із нас глибоко переїнявся сказаним.

Директор школи Богдан Олександрович Яковець зауважив, що якщо ми сьогодні зібралися – значить, пам'ятаємо, знаємо... Бо в нації, яка не шанує пам'ять жертв, не береже своїх героїв, немає майбутнього.

Голодомор 1932–1933 років – трагедія українського народу, злочин тоталітарного комуністичного режиму проти селянства. Саме українських селян тодішня влада вважала ворогом номер один. Адже в українцях з діда-прадіда живе вільний дух козацький.

За підрахунками фахівців, лише Київщина втратила внаслідок Голодомору близько півмільйона своїх мешканців. Навесні 1933 року щохвилини помирало 17 українців, щододини – 1000, щодоби – 25000! Лише вдумайтесь у ці жахливі цифри!

Нам, нащадкам тих, кому пощастило вижити у страшній «м'ясорубці» тоталітаризму, варто не лише пам'ятати про ці події, а й гордо нести у собі відчуття приналежності до народу України, свято зберігаючи дух волі та свободи у своєму серці...

Після створення художньої композиції на тему Голодомору та представлення історичних фактів, діти запалили свічки пам'яті.

Свої враження від побаченого учні перенесуть у публіцистичний твір та представлять на конкурс статей «Жахливі сторінки нашої історії».

Переможці конкурсу отримають цінні подарунки та почесні грамоти, а найкращу статтю буде опубліковано в районній газеті та у «Кримській світлиці».

Руслан КОНОВАЛОВ,
президент учнівського парламенту
Штормівської школи-гімназії

ДЗВОНИ ПАМ'ЯТИ Б'ЮТЬ У СКРОНЯХ...

«Голодомор 1932–1933 років – одна з найжахливіших сторінок у новітній історії українського народу. Роки державної незалежності України стали часом складного усвідомлення причин, передбігу та наслідків національної катастрофи українців. 28 листопада 2006 року Верховна Рада України визнала Голодомор 1932–1933 років геноцидом українського народу», – такими словами було розпочато виховну годину, присвячену 80-й річниці Голодомору для учнів 6-А та 7-Б класів, проведенню 18 листопада 2013 року у Штормівській школі-гімназії.

Хтось може поставити запитання: «Чи не складно учням такого віку осягнути всі масштаби трагедії?». Але хотіть, як не мі, і коли ж, як не сьогодні, почне усвідомлювати себе частиною отих мі-

льйонів замучених, замордованих голодом... Саме тому вчителі Штормівської загальноосвітньої школи-гімназії І-ІІІ ступенів Людмила Олександровна Трунова і Христина Анатоліївна Стороженко з усією відповідальністю підйшли до цього питання і поставили собі мету – донести увесь тягар тих часів до вихованців. Разом із дітьми були підготовлені інформаційні повідомлення про причини, перебіг та наслідки жахливої трагедії, назва якої «геноцид українського народу». Також учні декламували вірші на вшанування пам'яті загиблих.

Пам'ять – нескінчenna книга, в якій записано все: і життя людини, і життя країни. Та й багато сторінок вписано кривавим і чорним! 1933 рік... Я вважаю, що учні, незважаючи на свій юний

вік, запам'ятають цей урок надовго. Адже про Голодомор повинен знати і пам'ятати кожен українець, незалежно від віку і статі, бо це лихो є всенародним горем.

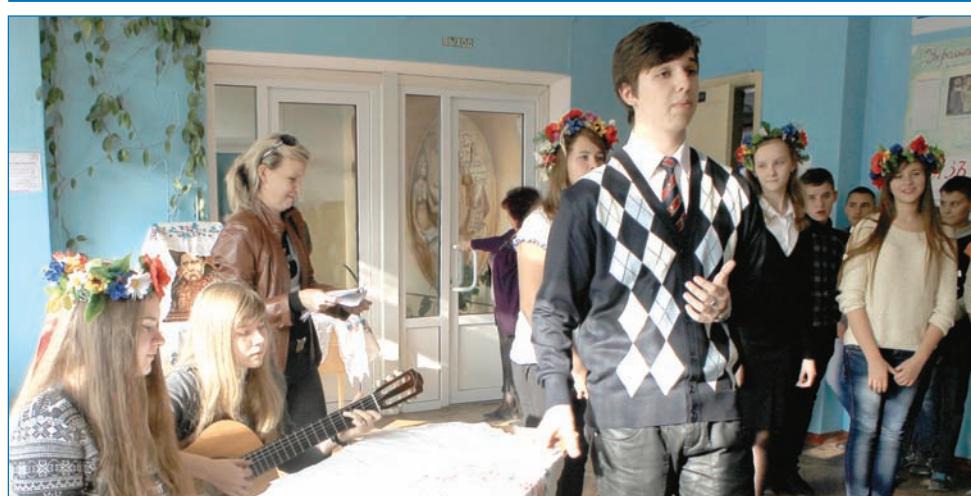
Діти дуже глибоко переїнялися почутим, а головне, зрозуміли, що людське життя – велика цінність, хліб наш – це добробут кожного, тому їхнім найголовнішим побажанням було, «щоб ніколи таке нещасти більше не спіткало жодну людину на світі!».

А на закінчення хочу пропитувати вірш з класної години:

Дзвони пам'яті

б'ють у скронях,
Їх відлуння летить у вись.
33-й – страшний, голодний,
У майбутнім – не повторись!

Ганна СОКОЛОВА,
учениця 7-А класу Штормівської школи-гімназії

«РІДНУ ЗЕМЛЮ, ДЕ ЖИВЕМ, УКРАЇНОЮ ЗОВЕМ!»

Вже півтора десятиліття поспіль проводиться в загальноосвітній школі № 40 м. Сімферополя День української писемності та мови, запроваджений Указом Президента Л. Кучми у 1997 році. Не став винятком і цей рік.

Свято на честь української писемності та мови, яке підготувала вчителька української мови та літератури Лілія Олексіївна Бинюкова, пройшло під назвою «Рідну землю, де живем, Україною зовем!». Школярам 5-8 класів була представлена літературно-музична композиція, виконавцями якої були учні 8-Б та 11-А класів. За

українським звичаєм хлібом-сіллю зустріли учні директора школи Ольгу Віталіївну Сухачову.

Різноманітне оформлення – газети, вишивані рушники, обереги (верба і калина), висловлювання видатних науковців і письменників про мову стали окрасою свята. Поряд із рідним словом звучали українські пісні «Чорнобривці», «Пісня про рушник», «Два кольори» у виконанні учня 11-А класу Миколи Чемодурова, якому акомпанувала на гітарі Анастасія Таловіна.

Мелодійна та неповторна українська мова ввібрала в себе гомін лісів, полів,

рік і морів рідної землі. Слова нашої мови переткні вишневим цвітом, барвінком, калиною... Такі свята прищеплюють любов до рідного слова, вчать народній мудрості, привчають берегти свою національну культуру, шанувати традиції свого народу.

Наприкінці заходу виступила директор школи О. В. Сухачова, яка подякувала за організацію і проведення мовного свята у школі.

Олія ПОБЕГАЙЛОВА,
учениця 11-А класу ЗОШ № 40
м. Сімферополь
На фото: моменти шкільного свята

«ПИСАТИ ТРЕБА ТАК, ЯК ЛЮДИ ГОВОРЯТЬ!»

АВТОРУ «КАЙДАШЕВОЇ СІМ'Ї» — 175

Іван Нечуй-Левицький — цей вічно нежонатий відлюдник нашої літератури — завжди був постійною загадкою. 1927 року Валер'ян Підмогильний що загадку намагався розгадати за допомогою фрейлівського психоаналізу. Виходило, що класик любив квіти, а отже, мав несвідомий потяг до матері, а батька боявся. От і псевдонім собі вигадав — Нечуй, щоб отець Семен не чув про сина-письменника.

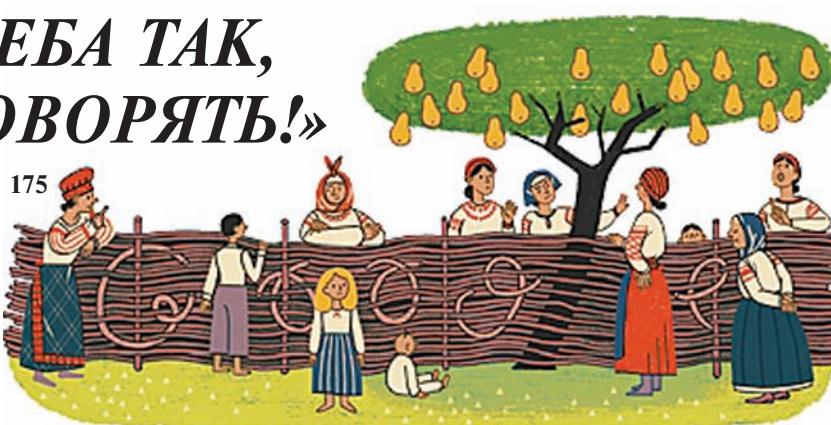
Він народився 25 листопада 1838 року в Стеблеві на Черкащині в родині по-томственного священика. Батько був суворий і темпераментний, проповідник і просвітитель, шанував козаччину й Шевченка. Мати — неписьменна, але чутливій душі: не могла дослухати до кінця життя якогось святого й плакала. А малий Іван услід за нею.

Коли йому йшов 13-й рік, мати померла — двічі народжувала двійнят, і це підірвало її здоров'я. Саме на цьому факті згодом будувався психоаналітичний портрет Нечуя. Мовляв, він вважав батька причиною материної смерті, тому не любив його й боявся.

В автобіографії Нечуй нічим не видає цієї нелюбові. І взагалі — е враження, що боявся він не так батька, як певного повторення долі тих, від кого народився. Бо гостро відчував у собі схожість і на батька, і на матір. Від отця Семена мав схильність до проповідництва, а від матері — надзвичайну вразливість. І ні хотів, щоб одна з них сил погубила в ньому іншу — як то сталося в житті батька й матері. Тому так беріг себе (вічно ходив із парасолькою), тому й не оженився.

Після закінчення Київської духовної академії Іван Левицький кілька років викладав у дівочих гімназіях Царства Польського. І вчителем був непоганим. Однак не оженився. Сам вказував в автобіографії на одну деталь: польську мову тоді викидали з польських шкіл, і він, учитель російської, мимоволі став русифікатом того краю. Це наполохало його вразливу душу: а раптом він повторює батькову долю й ненароком, сам того не бажаючи, губить жіночі душі, й не одну, а багато.

І він попросився на інше місце служби. Його не пускали, та Іван Левицький через скандал — єдиний у своїй службовій кар'єрі — все-таки наполі і переїхав до Кишиніва. Там і служив до пенсії. В атестаті значилося, що вийшов у відставку статським радником, мав ордени Св. Анни II та III ступеня, Св. Станіслава II ступеня, «в походах і сраженнях против неприяителя не был, в штрафах, под следствием и судом не был, в отпуске и отставке не был». Цей скромний чоловік у 1880-х роках був єдиним

Іван Левицький під час навчання в Київській духовній академії (1861–1865)

з визначних письменників у межах Російської імперії, хто нагадував про те, що українська література ще існує.

Він сповідував культ самотності. У Києві оселився у філіїлі на вул. Ново-єлизаветинській (тепер Пушкінська, 19). У дворі був садок, невеликий ставок і пасіка. Тут він прожив до 1909 року, коли дім знесли.

Нечуй-Левицький дивував киян своєю пунктуальністю: за його розпорядком можна було звіряти годинники. Щодня у визначеній час ішов гуляти одним і тим самим маршрутом: нагору до Володимирської, потім до фунікулеру й назад Хрестатиком додому, завжди під парасолькою. Спиртного не пив зовсім. Суперечок не любив: хворів по два тижні, коли доводилося з кимось поспоритися. Спати лягав рівно о десятій, навіть із власного ювілею пішов спати, не дослухавши вітальніх промов.

Один драматург загадував, як читав свою п'есу в домі Нечуя. Той слухав, а потім у хаті щось клацало й він підстрибував на стільці з криком «Є!». Виявляється, то клацала мишоловка — господар полював на мишей.

Про нього ходили анекdoti: що жур-

нали читав не регулярно, а весь комплект наприкінці року, і потім переказував усім старі новини з тих журналів. Казав: «Ах, як шкода, що такий-то помер, добрий був чоловік!». А той пішов з життя ще рік тому, про нього вже й думати всі забули.

Казали, що в нього бабський характер — недарма ж йому так добре вдалося описати Кайдашу, бабу Параску та бабу Палажку. У селах над Россю досі хваляться тим, що прототипи для своїх знаменитих бабів Нечуй знаходив саме тут, і кожне село хваляться саме своєю першістю. Він вірив, що «в кожній людині, одколи світ животі, сидить трохи чорта, трохи й Бога, або в декого й багато Бога, і ото Бог вижене колись чорта та й прожене його на очерета та болота».

Маючи м'яку вдачу, Іван Нечуй-Левицький показував дивовижну твердість та категоричність, коли йшлося про святы для нього речі. У цьому вдався в батька-священика. Ще в Кишиневі написав працю «Про непотрібність великоруської літератури для України та Слов'янщини». Ішлося не про те, що ця література «гірша» за нашу — цінував Лескова, Толстого, Острівського, особливо Шедріна. Але вважав: російська література потрібна для Росії, а нам потрібна своя. Гріх нашої інтелігенції, на думку Нечуя, саме в тім, що вона виховалася на російській літературі, яка підмінила власну.

Так само категоричним був щодо правопису: «Писати треба так, як люди говорять!». Тому не терпів літеру «ї», писав не «іх», а «їх» і т. ін. У заповітах вимагав, щоб так його друкували «на віки вічні». Правописні нововведення вважав «галицькою змовою». Нагадував інквізитора, готового спалити й власні книжки, якщо там буде ерес: «Хай краче згорять, ніж з отаким правописом!».

Живу мову він знов. Помічав русизми, полонізми й будь-які іншомовні вlivи й уникав їх. До речі, вислів «старанно уникав» вважав польським: «Я скав би: падковто одмикував — це чисто народний київський вираз». Казав не «негативне», а «відкідне», не «позитивне», а «покладне».

<http://gazeta.ua/>

«ЦАРІВНА УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ»

27 листопада виповнилося 150 років з дня народження видатної української письменниці Ольги Кобилинської. Бібліотека-філія № 7 ім. Т. Г. Шевченка провела літературний вояж «Гірська орлиця» для учнів 10 класу ЗОШ № 18 м. Сімферополя.

Бібліотекар Наталя Садій ознайомила присутніх з біографією і творчістю Ольги Кобилинської. Провела огляд творів письменниці, представлених на виставці-персоналії «Ольга Кобилинська — царівна української літератури».

Письменниця Ольга Коби-

лінська зробила значний внесок у розвиток української соціально-психологічної прози. Її погляди сформувалися під впливом як європейського романтизму, так і української та російської літератури кінця XIX — початку ХХ століття. Талант письменниці представлений творами «малої прози»: «Природа», «Некультурна», «До світа».

Вона була серед тих, хто вперше в українській літературі звернувся до теми рівноправності чоловіків і жінок, створивши образи жінок-інтелігенток у повістях

«Ніоба», «Царівна», «За ситуаціями».

Письменниця зверталася і до теми «інтелігенція і народ», що знайшло своє відображення в романі «Апостол черні». Найвідомішими творами Ольги Кобилинської стали повіті «Земля» і «В неділю рано зілля копала...».

Квінтесенцією всієї творчості письменниці можна вважати вічний і нестремний пошук гармонії та краси, невгласиме прагнення досягнення досконалості і рівноваги, що створює атмосферу незвичайного, високого, загадкового,

а персонажів наділяє характером сильної, непересічної особистості, тоною психологічною конструкцією. Все це забезпечило її вагомий внесок у становлення раннього українського модернізму, її новаторську роль в рідній літературі.

Сучасне літературознавство справедливо відводить О. Кобилинській місце одного з перших українських авторів-модерністів, чиї художні досягнення показали європейський рівень української літератури кінця XIX — початку ХХ століття.

Наталя КАРЖАВІНА, завідувач бібліотеки-філії № 7 ім. Т. Г. Шевченка

а персонажів наділяє характером сильної, непересічної особистості, тоною психологічною конструкцією. Все це забезпечило її вагомий внесок у становлення раннього українського модернізму, її новаторську роль в організації літературного і громадського життя 1890-х рр.

Михаїл Старицький

переробляв п'еси інших авторів та інсценував прозові твори переважно в той час, коли він очолював українську трупу. Так були написані «Різдвяна ніч», «Утоплена», «Сорочинський ярмарок», «Тарас Бульба», «Циганка Аза», «Чорноморці», «За двома зайцями» та інші.

Великий внесок зробив

Старицький в українську драматургію. Почавши з інсценізації прозових творів та переробок малосценічних п'ес, Старицький написав багато оригінальних драма-

тичних творів, найсильніші з них соціальні драми: «Не судилось» (1883), «У терміві» (1893), «Талан» (1893).

Значну популярність здобула драма «Ой, не ходи, Гришо, та й на вечорниці» (1890).

Особливе значення мають його історичні драми: «Богдан Хмельницький» (1897), «Маруся Богуславка» (1899).

В історії української драматургії Старицький відзначається як видатний майстер гострих драматичних ситуацій і сильних характерів.

1951 р. — Степан Галібарда, поет, заслужений діяч мистецтв України.

1932 р. — постановою Ради народних комісарів УСРР заборонено торгівлю м'ясом і худобою в областях України, які ухиляються від виконання плану заготівлі м'яса. Постанова стала однією з причин Голодомору.

2004 р. — Верховний Суд України ухвалив рішення, згідно з яким результати виборів Президента України 21 листопада 2004 року визнано сфальсифкованими.

1722 р. — Григорій Сковорода, просвітитель, гуманіст, філософ, поет і музикант. Переслідуваний світськими та духовними владами, з 1770-х років вів життя мандрівного філософа.

1848 р. — Євген Гребінка, письменник, педагог, видавець.

1939 р. — Президія Верховної Ради СРСР ухвалила указ про розмежування областей між УРСР і БРСР, за яким Україна втратила Берестейщину.

1987 р. — Рада Міністрів СРСР ухвалила постанову «Про обмеження прописки кримських татар у ряді населених пунктів Кримської області Краснодарського краю».

1992 р. — IV Всеукраїнський з'їзд Народного Руху України перетворив НРУ на політичну партію, а її головою обрав В'ячеслава Чорновола.

1878 р. — Олександр Олесь, український письменник.

1963 р. — Сергій Бубка, український стрибун з жердиною, олімпійський чемпіон (1988), єдиний шестиразовий чемпіон світу (1983-1988), 35-разовий рекордсмен світу.

1803 р. — Петро Калнишевський, останній кошовий отаман Запорозької Січі (1762, 1765-1767), заарештований в 1775 р. після зруйнування російськими військами Нової Січі і засланій до Соловецького монастиря, де 26 років провів у в'язниці.

1917 р. — у Києві відкрито Українську державну академію мистецтв. Першим її ректором став графік Георгій Нарбут.

1994 р. — в обмін на відмову України від ядерної зброї в Будапешті підписали меморандум про надання Україні гарантій безпеки з боку ядерних держав США, Великої Британії та Росії.

2001 р. — розпочався перший Всеукраїнський перенес населення.

1931 р. — народився Григорій Тютюнник, український письменник.

ОСВІТА І КУЛЬТУРА — БЕЗ КОРДОНІВ!

Журналіст і громадський діяч Микола Солоненко з Коломиї вже добре відомий читачам «Кримської світлиці» і взагалі кримчанам: з його легкої руки минулого літа кримські школярі, лауреати Лесиного конкурсу «Змагайтесь за нове життя!», близькуча представляли Крим у мистецькому фес-

тивалі «Золоті зерна одного колоса», започаткованому доношкою Прикарпаття Марією Фішер-Сліж, який проходив у Коломиї. Та пан Микола на цьому не зупинився: він просуває мистецьку освітньо-культурологічну ідею далі, в закордоння, тож цілком можливо, що вже наступного року юні

«ДАЙТЕ РУКИ, ЮНІ ДРУГИ, СЕРЦЕ К СЕРЦЮ НАЙ ПРИПАДЕ...»

Такий освітньо-культурологічний проект започаткований з нагоди вшанування пам'яті першого речника національного відродження західноукраїнських земель Маркіяна Шашкевича і спрямований на вивчення та збереження духовної скарбниці і національної культурно-історичної спадщини українського народу.

Заручившись шляхетною метою, нам, українцям, легше буде розвивати національну культуру й пізнавати культурні надбання інших народів. Дозволить більше ознайомитися з творчістю майстрів мистецтв, відомих творчих колективів, обдарованої учнівської та студентської молоді.

Наша українська національна різноманітність — це наше багатство. Це золотий фонд європейської цивілізації. Це візитівка і шлях до успішного формування української державницької нації.

ПЕРЕМИШЛЬ — КНЯЖЕ МІСТО НАД СЯНОМ

Сяє позолота куполів, річка виблискує, як дзеркало, срібляться соснові крони. Осіннє листя, що золотом засипає вулиці давньої столиці Червоної Русі, навідує нам про героїчні і драматичні часи перемишльської землі — духовного осердя нашого народу й української присутності у рідному краї. Про Перемишль згадує преподобний Нестор Літописець у найвидатнішій пам'ятці літописання Київської Русі «Повість мінулих літ». Звідси, з руського міста на межі Карпатського підгір'я і Надсянської низовини, веселковими барвами зазвучав національний гімн «Ще не вмерла Україна». З цією величною піснею на вуствах здійснили свій геройчний чин під Крутами колишні учні перемишльської української гімназії Григорій Піпський та Іван Сорокевич.

Зустрівся я з паном директором Комплексу загальноосвітніх шкіл № 2 імені Маркіяна Шашкевича в Перемишлі у його скромно, але зі смаком обладнаному кабінеті. Неважаючи на зайнятість, магістр Петро Піпка знайшов час для спілкування. «Історія перемишльської школи імені Маркіяна Шашкевича, — розповідає пан Петро, — бере свій початок від 1911 року, коли з ініціативи місцевого Братства св. Миколая і Українського педагогічного товариства та з нагоди 100-ої річниці від дня народження Маркіяна Шашкевича розпочала діяльність семикласна всенародна школа, яку стали називати «Шашкевичівка».

Разом з паном директором ми відвідали Український військовий цвинтар у Пикичах, де знайшли свій останній спочинок старшини і козаки Дієвої армії УНР, стрільці УГА, вояки УПА — понад дві тисячі учасників визвольних змагань. Віддали шану визначним українським діячам на головному цвинтарі міста по вул. Ю. Славацького: провіснику нової епохи національного відродження о. Івану Могильницькому, першому директору цісарсько-королівської

лівської II Гімназії у Перемишлі доктору Григорію Цеглинському, доктору Теофілю Кормошу, фундатору побудови Народного дому в місті над Сяном, письменниці Уляні Кравченко, блаженним священномученикам Йоасафату (Коциловському) і Григорію (Лакоті).

Сьогоднішнє місто волею долі стало частиною історії багатьох народів, поєднаної культуру Сходу і Заходу та визначило сучасне обличчя Перемишля. Унікальні витвори архітектурного мистецтва: Архикatedральний собор св. Івана Хрестителя УГКЦ, храм Успіння Пресвятої Богородиці Автокефальної Православної церкви у Польщі, Архикatedральний собор Успіння Пресвятої Богородиці і Івана Хрестителя римсько-католицької церкви, Український Народний дім створюють атмосферу автентичності різних епох.

«Воскресла із небуття церква Співстраждання Пресвятої Богородиці монастрия отців Василіян у Перемишлі, — розповідає отець Юліан Коваль, ігумен Перемишльської обителі. — З Божою допомогою та заступництвом по кровітельки храму — Пресвятої Богородиці, жерт-

Магістр Петро Піпка

водавців, людей доброї волі, василіянської спільноти відновленна церква стала свідченням історичного буття українців на Перемишльській землі». Натхненно і велично звучать піснеспіви хору монастирського храму та лунає під куполом: «Ще молимось за Богом бережений народ наш, за правління і за все військо українське».

Замки, монастири, палаці, костели, церкви, синагоги, фортифікаційні споруди, пам'ятники. Висота інженерного мистецтва, багатство композиційних форм сягають вершин зодчества, утворюючи єдиний

величний художній ансамблі міста-музею. Славною принадою Перемишля став пам'ятник звитяжному воїку цісарсько-королівської армії Габсбурзької імперії Йожефу Швейку. На честь знаменитості у Перемишльській фортеці відбувається щорічний Міжнародний фестиваль мистецтв «Форт. Місія». Іменем легендарного героя відомого романа Ярослава Гашека називають кафе, піцерії, готують вишукані страви та медяники із зображенням бравого солдата Швейка.

Перемишль — місто легенд та історій. Українські народні оповідання, польські перекази, єврейські притчі — грані великої історії гостинного міста, до якого хочеться повернутися ще і ще.

Щира вдячність організаторам освітньо-культурологічного проекту «Дайте руки, юні други, серце к серцю най припаде...»

надану можливість відвідати українські громади у Перемишлі, Krakowі, Warsawі і Щецині. окрема подяка співробітниці Українського Народного Дому в Перемишлі панні Анничці Зельвак за те, що не шкодувала сил і часу спрямувати свій талант на нашу спільну справу.

Микола СОЛОНЕНКО
Коломія — Перемишль

Автор біля пам'ятника легендарному Швейку

ТИМ ЧАСОМ...

У ПОЛЬЩІ ВІДЗНАЧИЛИ «УКРАЇНІЗАЦІЮ» НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

У польських вищих навчальних закладах з 2005 року уп'ятеро (до 10 тис.) збільшилася кількість студентів з України, що у Польщі вважають справжньою «українізацією». Про це йдеться у дослідженні «Іноземні студенти в Польщі — 2013», підготовленому варшавською освітньою фундацією «Perspektywy», повідомляє власний кореспондент Укрінформу.

«Швидко збільшується кількість студентів з України й усе частіше говорять про явище «українізації» польських навчальних закладів. З 2005 року їхня кількість зросла уп'ятеро! — наголосують автори дослідження. При цьому зазначається, що за кількістю студентів з України Польща випередила Ні-

меччину і стала другим після Росії напрямом, куди українці приїжджають навчатися.

Станом на 2013 рік у Польщі найбільше навчається українців (майже 9,8 тис.), білорусів (близько 3,4 тис.), а також норвежців (1,5 тис.), іспанців (1,3 тис.) та шведів (1,1 тис.). Іноземні студенти як напрям навчання найчастіше обирають медицину (понад 30%), економіку та бізнес (25%), а також соціальні (16%) та технічні дисципліни (13%).

Загалом у Польщі на сьогодні навчається понад 29 тис. іноземних студентів із 142 країн світу, що на 17% більше, ніж торік. Ця група становить 1,74% від загальної кількості студентів у РП. Як підкреслюється в дослідженні, поки що цей відсоток є значно меншим, не лише ніж у США чи країнах Західної Європи, але й у сусідніх Чехії, Словаччині чи Латвії, Литві й Естонії.

Орієнтовний внесок іноземних студентів у польську економіку на сьогодні становить приблизно 100 млн. євро на рік.

Перемишль

Отець Юліан Ковал